LAURENTII ABSTEMII LIBRI DUO DE QUIBUSDAM LOCIS OBSCURIS [OVIDII IN IBIN, AD GUIDUM...

Lorenzo Astemio

Digitized by Google

364964

Laurentii Abſtemii Libri duo de quibuſdam locis obſcuris.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE DE LYON

BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE LYON 1898

Laurentii Abſtemii Maceratenſis liber prior de nonnulliſ oui dii in ibin locis male hactenus a commentatoribus interpretatis: & errore ualerii maximi in quadam hiſtoria.

Liber poſterior.

Quod coniux ſine.n. in ſecunda ſyllaba dicendum eſt contra priſcianum:

Quod ſpoletinus non ſpoletanus dicendum ſit cõtra priſcianum.

Quod carthaginienſes non carthaginenſes dicere debeamus: ut fere omneſ dicunt.

Quod ſeptimuſdecimus: Octauuſdecimus ſcribi & dici debeat.

Quod cotidie & non quotidie ſcribendum.

Quod Mediolanium non mediolanum ſit dicendum.

Quod iſapis fluuius non ſapis.

Quod in omnibus fere exemplaribus Valerii: Solini & Lactantii error ſit: ubi Aetnam pro Ennam inuenies.

Laurentii Abſtemii ad Guidum Vbaldum magnanimum ac inclitum Heroa: Vrbini ducem dominum ſuum colendũ præfatio in opus de obſcur is erroribus.

q Vom Vrbini Grãmaticam docerem: præeſſemq; Bibliothecę tuę: qua nullam in toto terrarũ orbe pulchriorẽ eſſe omnes uno ore teſtantur: ſcripſi hũc libellũ de obſcuris erroribus: quos a nõnullis linguę latinę auctoribus factos cõperi: quem tibi inſcribere: & mittere decreui: ut tuo patruiq; tui Octauiani acutiſſimo ſapiẽtiſſimoq; iudicio admonitus: uel ab inceptis deſiſterẽ: uel ad ulteriora ꝓcederem. Si. n. tam eruditis principibuſ res thure & pipere digna uiſa fuerit: me ipſum cohibebo: neq; deinceps oleũ & chartam perdere: & inanem hunc laborem ſumere pſeuerabo: Sin has lucubratiũculas noſtras aliquem latinę linguę fructum parituras iudicaueritis: ſcyllęis ut aiunt canibus. opturata aure preteritis: uentis uela permittam: & longius procedere non recuſabo: tanti. n. facio iudicium & auctoritatem tãtorum principum: ut quæ uos probaueritis: exiſtimem nullius calumniam & reprehẽſionem eſſe paſſura: noui. n. iampridem quanta ſit in utroq; ueſtrum optimarum artiũ cognitio: & quod mentis acumẽ. Merito igitur hoc opuſculũ tibi potiſſimum dedicaui: cui quom ego iure & uoluntate deditiſſimus ſim: mea quoq; deuouere conſtitui. Tu aũt: quom in omni uirtutum genere diuino parenti tuo ex amuſſim reſpondeas: non uereor: quin hoc exiguum munus benigno animo & lęta fronte ſuſcipias. Ille. n. etiam ab infime cõditionis hominibus munuſcula: q̃tumuis uilia ita ſereno accipiebat uultu: totq; illis agebat gratias: ut ſi ueteres illi eum eſſent cõſpicata: deſiiſſent admirari Artaxerxem illum perſarũ

regem:qui oblatam a ruſtico concauis manibus aquam:pla-
cide ſumere dignatus eſt. Viri.n.prudentis officium eẽ puta-
bat:nõ tã resdono datas:q̃ dantis aium cõſiderare: qđ tequo
q;(q̃ tua ẽ ſapía)nõ dubito eẽ facturũ. Vale ſpes mea unica.

q Vom ſupiori uindemia rari diſcipuli ſcholã frequẽtarẽt:tum ut ſuos in uuis legẽdis iuuarent: tum ut int:r miſſo ſtudendi labore uires excitatione reficerent:non pataui:ſi qd ocii mihi a docendi intermiſſione daretur:patiendum eſſe:id p ſecordiam abire: Nam quo breuior eſt uita mortaliũ:eo magis danda eſt opera:quicqd tporiſ eſt nobis ĩmortalis dei benignitate cõceſſum:aut littearario ocio aut alia laudabili arte conterere: Neq;.n.credendum eſt: nos ppea eſſe natos:ut uino & epulis & ſomno ſaginati copioſam uermibus eſcam relinquamus. Dum ergo memor mortalitatis humanę legerẽ:& tũ forte Valerii maximi libros memorabiliũ euoluerẽ:uenit ad me Bernardinus urſellus urbinas adoleſcens ſũma humanitate:& bono ingenio prędicus. Poſt mutuam ſalutationem interrogatus:quare quo tempore cęteri fere omnes eius condiſcipuli feriarẽtur ad me ueniſſet.ita reſpõdit:

Bernardinus.

m Emini ſupiorí ãno te interdocendum ſępiuſ.ab eorũ opinione diſſenſiſſe:q in lingua latina nõ poſtremũ optinẽt locũ:teq; eorũ errores manifeſtis argumentis oſtendiſſe:Quare pgratum mihi feceris: ſi interrogãti mihi reſponderis: Cur ab aliorum opinione diſceſſeris:Notaui .n.locos:& memorię fixi:ut quom te ocioſum inuenirem:qđ nũc eẽ autumo:iterũ opinionũ tuarũ ratiões mihi apires:quę tũ mihi ualidę:& uerę uidebantur.

Abſtemius.

a Rduã & piculoſam rẽ petis inq̃ cariſſime fili.&quę

male te cruciat: & probate ad arã Cereris laodomiam interfe
ctam. Phoebus & Diana iidem ſunt: qui ſol & luna. Teſtis ē
Oratius in carmine ſęculari. Phoebe: ſiluarũq; potens Diana
lucidum cęli decus. Rurſus ſol & luna a poetis liber & ceres
nuncupantur. Virgilius primo Georgicorum: Vos o clariſſi
ma mundi lumina: labentē cęlo q̃ ducitus annũ liber & alma
ceres. ubi dicit Seruius: ꝙ ſtoici eandem lunam eandem Dia
nam uocant eandem Cererem eandem Iunonem eandem
Proſerpinam dicunt. ſecundum quos pro ſole & luna liberũ
& cererem inuocant. Si igitur ceres facinus ad aram dianę cõ
miſſum punire uoluerit. nil mirum. quom eadem dea modo
dianę. modo cereris nomine nuncupetur. VRSEllus. Excuſ
ſiſti ex animo meo nunc ita omnē ambiguitatem. ut ad horũ
uerſuum enarrationem nil amplius deſyderē. Sed ſi bene me
moria teneo: dixiſti in ſequentium quoq; uerſuum expoſitiõe
Domitium longe à ueritate diſceſſiſſe. Quare niſi moleſtum
tibi eſt. iterum mihi eos enoda. ABSTEmius. Qui ſunt?
OVIdius. Vt puer Arpyages referas exempla Thyeſtę inq;
tui patris uiſcera cęſus eas. DOMItius. Arpyages filius ab
ſumpſit: qđ Thyeſtę prius cõtigerat. Hoc placet magis. q̄ut
ītelligas. Arpyagem fuiſſe filium Thyeſtæ. quom tantalũ le
gamus. ABSTEmius. Cui poſt Domitium erranti non eſt
danda uenia quom uir magni ingenii. magnęq; doctrinæ hãc
hiſtoriam: quæ ab Herodoto & Iuſtino in primo dilucide co
pioſeq; deſcribitur. non uiderit? Exiſtimauit. Calderinus no-
ſter Arpyagem ꝓpriũ uiri nomē fuiſſe. q exēplo thyeſtę filiũ
abſũpſit. quom ille tãtalũ dictus ſit. boccatius uero li. genea
logiarũ deorũ thyeſtę tres filios fuiſſe ſcribit Tantalum Pli-
ſtenem. & terciũ ſecutus quendã Theodontiũ Arpagigen ſi-
ue ut alii ſcribũt arpyagem. Ego aut. ut calderino nõ aſſētior

ſta ne Theodontii quidē & Boccatii opinionē ſequendā reor q hoc Ouidii uerſu decepti Arpagiden:ſiue Arpyagen: (nā uarie ſcriptum compio) proprium thyeſtę filii nomē eſſe crediderunt. VRSEllus. Niſi ſcirem quāta pręceptorem reuerentia proſequi debeamus habeo quo te merito poſſem accuſare. ABSTEMIVS. Nihil reueritus eloquere quid uelis. Qui.n.aliorum errata corrigere audet:non debet ęgre ferre: quom alii eius peccata diſcutiunt. An cenſes me eſſe ita amentem:ut me irreprehēſibilem rear? VRSEllus. Pauloāte uix adduci poteras:ut Domitii mōſtrares errores. Nunc Boccatium & Theodontium dicis erraſſe. Quare uereor:ne grāmaticorum aduerſum te inſurgentium impetum ualeas ſuſtinere. ABSTEMIVS. Si uerbis mecum contenderint:paruifacio. Me.n.clypeo protegam ueritatis:qui omnia maledicorū tela repellere ſolet: Nō te prius dimittam q̄ me uera locutum fatearis. Arpagus:a quo Arpagides patronymicum trahitur fuit amicus Aſtyagis Medorū regis. Cui rex iratus:ꝙ Cyrū ex filia nepotem uiuere cōperiſſet:quē illi ut fido & arcanorū participi necandum tradiderat:proprium filium epulandum appoſuit. Hic eſt ergo ille Arpagides id eſt Arpagi filius:nam eius nomen hiſtorici nō tradidere memorię:qui abſumptus a patre exempla Thyeſtæ retulit. Cui ſimiliter Athreus frater liberos epulandos appoſuerat. Non te adeo obtuſi ingenii: eſſe cognoſco:ut ouidiū de hac aſtyagis ſeuitia:qua in arpagū præfectū ſuū uſus ē: locutū eē non pcipias. VRSEllus. Percipio: & gratias tibi ago ꝙ hodie animum meum e quattuor errorū tenebris eripuiſti:quibus magna mecū eruditorū uirorū ingenia inuoluta fuiſſe coniicio: ſcire uelī cur homines noſtri ſeculi tam facilę labantur:quom antiquiſſimi illi in hu

iuſmodi errores cecidiſſe nõ uideãtur. ABSTEMIVS. Nõ nego ſuperiorum ętatum ignauia atq; inſcitia ita linguam latinam deprauatam: ut hęc noſtra: patrũq; noſtrorum ętas: q̃ latinæ litteræ pene extinctæ reuiuiſcere cœperunt: omnino uitiis: & erroribus carere non poſſit. Si tamen bene inſpicere uoluerimus: ſemp erratum eſſe comperiemus. Deprehendi nũc Valerium Maximum in hiſtoriis: quarum diligentiſſimus fuit indagator: eſſe prolapſum ſcribit. n. libro primo memorabilium: ꝗ atheniẽſes ariſtomenis meſſenii ob eximiam calliditatem ab eis diſſectti cor pillis refertum inuenerit quom eum aliquotiens captum: & aſtutia elapſum cepiſſent. Non enim athenienſes: ſed lacedęmonii: quibus ut pote uicinis prope aſſidua & diuturna cum meſſeniis bella fuerunt: hoc perpetrarunt. Teſtis eſt plynius li. xi. naturalis hiſtoriæ dicens hirto corde gigni quoſdã ꝓdũt neq; alios forciores eẽ iduſtria ſicut Ariſtomenẽ meſſeniũ: q trecẽtos occidit lacedæmõios ipſe cõuulneratus & captus ſemel ꝑ cauernã latomiarũ euaſit anguſtias uulpiũ aditus ſecutus: iterũ captus: ſopitis cuſtodibus ſomno ad ignem aduolutus lora cum corpore exuſſit tercio capto larcedæmonii pectus diſſecuere cauſa uidẽdi hirſutũq; cor repertum ẽ uides ne igitur: ꝗ non Athenienſes: ſed lacedęmonii ariſtomenem diſſecuerũt? VRSELLVS. Cur magis plynio q̃ ualerio in hac hiſtoria credere debeam nõ uideo. ABTSEMIVS. Nõ ſolus Pliniuſ contra ualerium teſtis ẽ: ſed etiam Stephanus auctor gręcus qui de andania meſſeniæ urbe loquens dicit ex hac ariſtomenes fuit inſigniſſimus bellator: quem lacedęmonii ꝗ ab eo ſepius uicti eſſent: admirantes: quom in meſſeniacis bellis magna difficultate cepiſſent: diſſecuere: ſpeculatiq; ſunt: ſi quid pręter ceteros habe-

ret & inuenerāt inteſtina eius alius modi: quam cęterorū ho-
minum eſſe cōſueuerunt & cor hirtum ut herodotus: plutar-
chus: & Rhianus memorię prodiderunt. Memini me legiſſe
apud Plutarchum in uita Romuli: ꝙ meſſenii gloriantur tre-
centos lacedęmonios ab Ariſtomene interemptore. Hic eſt
ille Ariſtomenes: cuius inſignem iuſtitiam & cōtinentiam di-
uus Hieronymus in opere contra Iouinianum his uerbis cō-
mendat. Ariſtomenes meſſenius uir iuſtiſſimus uictis lacedę
moniis: & quodam tempore nocturna ſacra celebrantibus: q̄
uocabantur hiacynthina: rapuit de choris ludētium uirgines
.xii. & tota nocte gradu cōcito fugiēs exceſſit de finibus ſpar
tanorum: Quemq; eas comices eius uellent uiolare: monuit
quantum potuit: ne hoc facerent: & ad extremum quoſdā nō
parentes interferit. Cęteris metu coercitis: Redempte poſtea
a cognatis puelle: quom ariſtomenē cędis reum fieri uiderent
tam diu ad patriam non ſunt reuerſe: q̄diu iudicium aduolu-
te genibus: defenſorem pudicitię ſuæ cernerēt abſolutum: fa
tearis ne iam ariſtomenem a lacedęmoniis non ab athenienſi
bus hæc eē perpeſſum? VRSEllus. Tot teſtibus me urges
ut contra hiſcere non audeam. Sed tamen non dum tibi aſſen
tior a Valerio: qui omnes hiſtorias tum gręcas tū latinas euo
luiſſe uideatur eſſe peccatum. ABSTEmius. Quomodo er
go eum deſcendes. VRSEllus. Dicam librariorum culpa li
brum eſſe corruptum. ABSTEmius. Omnia ne ergo exem
plaria mendoſa erunt? Etiam ne hic meus codex tā uetuſtus:
tam diligenter excriptus? VRSEllus. Ergo Valerii hoc pec
catū eſſe reris? ABSTEmius. Reor. Quam.n.homo eſſet:
cur errare non potuit? VRSEllus. Potuit. & ut credām fa-
cit iſtiuſ codicis tui uetuſtaſ: quę qua uis digna uidetur fide.

inter

interdocendum in multis aliis te a magnis linguę latinę au-
ctoribus diſſentire pcepi. Pergratũ igitur mihi feceris: ſi quo
modo iterum aliquid dabitur ocii illarum rerũ cognitionem
mihi tradere uolueris. Nunc aduesſpaſcit. Quare non ulteri
us huiuſmodi qſtionibus te fatigãdum duco. ABSTEMI.
Faciam. ut lubet: quis. n. tam ſtudioſi adoleſcentis petitioni
non obſequeretur? VRSELLVS. Non aliud a te reſponſũ
expectabã. Nunc uale: & te ad huiuſmodi diſputationes pa-
ra: ABSTEMIVS. I fęlix: & quom tempus uidebitur. au-
dacter remeato.

Laurentii Abſtemii Maceratenſis de obſcuris erroribus li-
ber poſterior.

e X acto ſupiori libello de obſcuris erroribus: hu-
iuſmodi laborem ĩtermittere ſtatueram nõ quia
eum ĩutilem fore coniicerem: ſed ut ĩgenti: quod
de totius orbis ciuitatibus ĩcohaueram operi ex
peditius inſudarem: in quo & mihi: & cęteris: qui id legere di
gnarẽtur maiorem & iocunditatem & utilitatem futurã eſſe
cernebam: ſeruato. n. alphabeti ordine cuiuſcũq; ciuitatis nõ
mõ ſitũ: originẽ: & ędificia mẽoratu digna continet: uerũ ẽt
plurimarũ aeris ſalubritatẽ: uini: olei: frumenti: pomorũq;
ubertatẽ: obſidiões: oppugnationes expugnationes & cętera:
q̃ in earũ laudẽ dici referriq; poſſunt. Nõ omitto ẽt earũ ciueſ
litterarũ ſtudiis: aut rei militaris gloria inſignes: aut alia me-
morabili arte preſtantes: latũ ãt mihi cãpũ ad ſcribendũ prę-
buit Fredericus diuinus parẽs tuus. q multis urbiũ expugna
tionibus: & crebris uictoriis uniuerſã illuſtrauit italiã: quom
igitur maiorẽ tãti laboris partẽ peregiſſem: cupiebã opus ab
ſoluere: ne: ſi ante q̃ ultimam ĩpoſuiſſem manum: morte ſub

tractus eſſem:q̃ cũctorum mortaliũ ceruicibus horis oibus ĩminet:multorũ ãnorum ſudores depirent:hanc uolũtatem meam RenatusĚlioratus:& Robertus Vrſus arimenẽſes nõ ſolũ iuriſcõſulti clariſſimi:uerũ ẽt cęteris liberalium artiũ ſtudiis apprime eruditi:& Pandulfi Malateſtę principis Illuſtris cõſiliatii ſapiẽtiſſimi:nõnulliq; alii amici bonis artibus ĩſtructi:& ſi uehemẽter probabant:me tamẽ mutare:uel potius differre. Coegerũt. Adeo.n.ſupiorem libellũ ſi placere dixerũt ut me hortarẽtur:q; uellem aliũ eadẽ de re illi addere:& copulare:quod ſine magno illius de ciuitatibus diſpẽdio fieri poſſet. Nihil.n.huic opi.qn placiturũ eẽt: præter exiguitatẽ obſtare dicebãt: obſecutus igitur tantorũ uirorũ cõſilio:hũc aliũ libellũ illi adiũgere:tibiq; dedicare cõſtitui:quẽ ut placido uultu accipe digneris:te ẽt:atq; ẽt rogo. Vale.

n On dũ exacto autũno cęteri diſcipuli p uineas curſitabãt nũc maturas legẽtes uuas:nũc pręla urgeri:&lacuſ fluere ĩtuẽteſ:&muſto obliti litterarũq; obliti uindemię uoluptati dediti erant:quom ab Vrſello meo pulſatę ſonuere fores:quibus patefactis ingreſſus humanę reuerẽterq; me ſalutauit:q multũ diuq; a me oratus tandẽ aſſedit interrogatuſq; cur ad me ueniſſet:ita reſpõdit. VRSEllus: Et ſi me tacẽte cãm mei aduentus te ſcire ĩtelligo:ut pote:q memor ſis quid mihi paucis ante diebus policitus ſis: tamen quia boni diſcipuli officiũ eſt: potius pręceptori obtẽmpare: q̃ cur ille aliquid petat:interrogare nõ grauabor q̃re nũc ad te uenerim explicare. Supiori diſputatiõe:quã ꝓximis diebus ĩter nos habuimus:ita delectatus ſum.ut nullam cõdiſcipulorum meorum uoluptatem:q̃ ex uindemię iocũditate pcipiũt arbitrer cũ hac noſtra poſſe cõferri. Ad ſit illis lętitię Bachus

dator: me uero primũ dulces ante oĩa muſe accipiant. Quanto.n. anima prçſtantior ẽ. q̃ corpus. tãto aĩ noſtri uoluptates corporeaſ antecedũt. Corpuſ aliquo cõcluſum carcere. aut aliquibus implicitũ nodiſ. nõ prius quieſcit. q̃ ſe liberũ ſolutũq; uiderit. Itidem aĩus aliq̃ inuolutus ambiguitate. nulla pfecta afficitur uoluptate. donec ex ſe ipſo nebulas oẽs erroris amouerit. Id ego optime ſum nup expertus. Nam ubi ex animo meo illa quinq; errata amolitus es. onus etiam Atlãtis humeris graue depoſuiſſe. & ex obſcuris noctis tenebris exiſſe uideor. Iuuit etiam me uehementer: q̄ opinionem tuã cũ uiris doctis cõmunicaui. qui nõ ſolum eam probant. uerum etiam te hortantur. & obſecrant. ut aliquid aliud tale edas. quod & tibi laudi. & linguæ latinę non parue erit utilitati.

Abſtemius.

m Eus in te amor. tuaq; in me obſeruantia me cogunt ut hortatur tuo & hæc. & maiora onera ſuſcipiam. & eo magis. quia ſuperioribus diebus me tibi hoc promiſiſſe ſum memor. Ante q̃.n. aliquid promittamuſ. diu cogitandum eſt. Vbi uero promiſerimus. omnino ſeruare debemus. Non tamen ignoro quantum inuidie & odii ſubire me oporteat. ſi uoluero contra inueteratas iam. & aliorum animis penitus infixas uenire opiniones. Nemo eſt enĩ adeo ad cedendum facilis. qui non egrę ferat extorqueri ſibi. quæ a teneris annis imbiberit. & eo magis: quom opinionem ſuam magnis tueri poſſit auctoribus. Auctoritatem enim clarorum uirorum. & conſenſum multorum pro ratione habendum putant. Quare duo fortaſſe: treſq; & hi amici hos libellos probabunt. Cęteri uero. quorum nomina pro ſingulari eorũ doctrina uolitant docta per ora uirum moleſte patientur. & indignabuntur. q̄ ego putem me uidere. quæ a tot

ocubatiſſimis argis cõſpecta nõ ſint: & latinę linguę aliqua ex
parte ꝓdeſſe. Tamẽ quoniã tibi & amicis tuis uideri dicis: ne
ab incoepto deſiſtã: & priorẽ noſtrã diſputationẽ in libellũ
redactã ẽt ab eruditis ꝓbari: faciã ut hortaris: dabo tamẽ ope
rã: ne qd dicã: qd nõ alicuius ſpectati uiri auctoritate: aut ua
lida ſit ratiõe fundatũ: nõ. n. inanis glorię cupiditate: a qua ſp
abfui: aut aliis detrahendi ſtudio ſcribimus: quom neminem
mihi inimicũ eſſe cognoſcã: ſed ut profeſſioni meę aliq̃ in par
te proſim: & tuę morẽ gerã uoluntati: interroga ergo qbus ĩ
rebus cum aliis me non ſentire arbitreris: ego autem quo me
lius potero: opinionẽ meã: q̃ aliorũ ueriorẽ eſſe monſtrabo.

Qd coniux abſq; n littera ante x ſcribi debeat. Vrſellus.

ſ

Erio ne an ioco dicis: quod coniux abſq; .n. lit-
tera in poſteriori nominatiui caſus ſyllaba ſcri-
bẽdũ ſit? ABSTEmius. Serio profecto. Neq;
.n. iocando falſa docere pręceptoris officium ẽ. VRSEllus.
Cur ergo omnes cum n ſcribunt? ABSTEmius. Quia tan
ti faciũt Priſciani auctoritatẽ, ut malint cum eo errare. q̃ ſine
eo bene ſentire. quõ minime faciẽdũ eſt. laudabilius ẽ. n. ueri
tatẽ. q̃ ullius auctoritatem ſequi. VRSEllus uide pręceptor
quid agaſ. Periculoſum eſt. n. contra fere oĩum uenire opinio
nem. pręſertim quom Priſciani & cęterorũ: qui eum ſequũtur
ſententia ualidis ſit nixa rationibus: ſcribit. n. libro ſeptimo
ꝙ noĩa in x deſinentia ſit ſint a uerbis in go terminatis ablata
x & addita gis faciant genitiuum. ut grego. grex gregis. Stati
us ĩ primo achilleidos qualiter idalię uolucres ubi mollia frã
gunt nubila. iam longum celoq; domoq; gregate. Remigo re
mex remigis. Rego rex regis. coniungo coniunx: coniugis.
qd ĩ genitiuo differentię cã: n. amittit ne ſi coniungis dicamus

uerbum putetur. Itē in eodem libro dicit. In unx unum com
mune hic & hęc coniux. huius coniugis libro autē quarto di-
xerat. In nx & rx cōiungo cōiūx. arceo arx. Videſne ergo Pri
ſcianum cauſam afferre. cur coniunx. n. litteram ante x habe
at. quoniam a coniungo deſcendit. ꝙ autem eandem litterā
nō retineat ī genitiuo. differētię cauſa factum dicit. ABSTE.
Bene & argute contra meam diſputas opinionē. Sed tamē
ante omnia oſtendam fuiſſe nonnullos: qui coniux abſq; .n.
littera ī poſteriori ſyllaba ſcribendū dixerūt. Deīde eorū opi
nionē ꝗ Priſciani deteriorē eſſe cōuincā. VRSEllus. Arduū ē
mihi hoc credere: pręcipue quōm oēſ cū .n. ſcribāt. ABSTE.
Etiam incredibilia interdū diſputando probari ſolent. VR
SEllus. Si hoc mihi probaueris: omnia fieri poſſe putabo.
ABSTEmius. Focas grammaticus qui ante Priſcianum flo
ruit dicit in arte ſua: Quidam fęminini generis hac ſyllaba fi
nitum aſſerunt. hic & hęc coniux. ꝙ nominatiuum ſine n lit-
tera proferri uolunt quia in genitiuo & aliis caſibus eadē litte
ra non ſeruatur. Priſcianus quoq; ipſe. cuiuſ maxime niteris
auctoritate ſcribit aliquos exiſtimaſſe coniux in nominatiuo
ſine n littera eſſe ſcribēdū. Dicit enī libro quinto. in ux ſupra
ſyllabā maſculina ſunt propria. ut pollux. Volux. & unum
cōmune quod habet n interpoſitam in nominatiuo. & eam ī
obliquis caſibus amittit. ut hic & hęc coniunx coniugis. Sūt
tamen. ꝗ nominatiuū quoq; putent ſine. n. ſcribendum. prę-
terea habeo uetuſtū Ouidii codicem in quo coniux abſq; n
ſemper ſcriptum comperies. VRSEllus. Videre iſtum tuū
codicē uelī. nō quia tibi fidē non adhibeā: ſed ut aliis poſſim
me iſtum uidiſſe teſtari. ABSTEmius. En codex peruetu-
ſtus & ne quid illi ex antiquitate deſit. etiam oblongus. Lege

hos uerſus in primo de triſtibus. Tũ uero cõiux humeris abe
untis in hęrens miſcuit hęc lachrymis triſtia dicta meis. Ean-
dem ſcripturã in fine ultimi libri eiſdẽ libri uide. Quanta tibi
dederĩ noſtris moniměta libellis o mihi me cõiux carior ipſa
uides. VRSEL. Eſt ita ſcriptũ ut dicis. ſed q̃uis hic liber ue
tuſtiſſimus ſit: potuit tamẽ librarius ẽt ea ętate peccaſſe. qua
re aliũ teſtem uidere cupio. ABSTE. Geratur tibi mos. En
alius Ouidii codex admodũ uetuſtus: in quo quindecĩ meta
morphoſeon uolumina cõtinẽtur in quo cõiux cũ. n. nuſq̃ no
tatũ eẽ cõpies. VRS . Hic liber ꝑfecto adeo uetuſtatẽ redo
let: ut dignuſ q̃uis fide uideatur. ſed oſtẽde uerſuſ: q tuã cõfir
mãt opinionẽ. ABSTE. In toto codice aliter q̃ ſentio nuſq̃
ſcriptũ iuẽies. lege tũ hoſ uerſus ex quarto libro. Accede o cõ
iux accede miſerrima dixit. & paulo infra Nuda manu feriens
exclamat pectora cõiux. Idẽ iuenies ĩ hoc ãtiquo Lucãi codi
ce li. iii. Me nõ letheę cõiux obliuia ripę ĩmẽorẽ fecere tui. Poſ-
ſẽ adhuc ĩ multis aliis uenerãdę uetuſtatis codicibus eãdẽ ſcri
pturã oſtẽdere ſi his ↄtẽtus nõ eris. VRS. Oſtẽdiſti clare fuiſ
ſe olĩ aliquos: q cõiux ſine. n. littera ſcribẽdũ putarẽt. Cur ãt
illos potius: q̃ hos: q cũ. n. ſcribẽdũ autumãt ſequi debeã: nõ
dũ ꝓbaſti. ABSTe. Nõ tã aliquorũ opinio q̃ rõ: ut ita ſcri-
bere deberẽ: me ĩpulit. VRSel. Miror te ꝓbabiliorẽ: q̃ Pri
ſcianus hẽat: habere rõnẽ. ABSTe. Nũc diſces. Iugũ inſtru
mẽtum eſſe nõ ignoras: quo boues iugãtur: hoc eſt iũguntur
unde iugari. i. iũgi dicimus qui Martiali iugo inſtar boũ col-
la ſubiiciunt. Teſtis eſt Oratius in carmĩe ſęculari dicens.
Diua ꝓducas ſobolẽ patrũq;: Proſperes decreta ſuper iugan-
dis: Fœminis proliſq; nouę feraci Lege marita.
Fędera quoq; m attrimõii uincula iugalia dicuntur ab inſigni
poetali. iiii. ęneidos. Ne cui me uinclo uellẽ ſotiare iugali. &
terũ ĩ eodẽ iunoni ante oẽs cui uincla iugalia curę iugariuſ ẽt

uicus Romę fuiſſe dicitur: ſic nūcupatus: qa ibi fuerit ara iu
nōis iuge q̄ putabāt matrimōia iūgere: ut auctor ē Feſtus. hu
ius uici meminit Li. li. v. de bello maced. dicēs. Saxū īgēſ ſiue
ībribuſ. ſiue motu terrę lēiore q̄ ut alioq̄n ſentiretur labefacta
tū ī uicū iugariū ex capitolio ꝓcidit: & multos oppreſſit. Iuga
re & iūgere idē ſigificāt. ci. iiii. tuſ. queſ. hoc qdē ē cōe uirtutū:
oēs īter ſe iugatę ſūt. a iugare ꝯpōitur cōiugare: ūde cōiugiū &
cōiugatio & cōiux: ut ego ſētio. In quo gręcos imitamur
eni gręce iugū dicitur: & iug īfer: cōiugiū & cō
iugatio. cōis generis ut apud nos cōiux. Ergo coniux
rectius a ꝯiugo cōiugas deriuari uidetur abiecta go & addita
x q̄ a cōiungo. Q đ aūt Priſcianus dicat. n. in obliq̄s obiicere:
differētię cā đbilis ē rō: quom multa alia noīa a uerbis neq; lit
teratura: neq; ſyllabarū q̄titate diſſentiāt. ut cōtēplator nōm
& cōtēplator uerbū impatiui mōi: amor nōm: & amor uerbū
caligo nōm: & caligo uerbū: & alia pene īfinita. VR. Sel. Ef
feciſti qđ nūq̄ ratus eēm: ut credam: ꝙ cōiux potius a cōiugo
as q̄ a cōiūgo cōiūgis deriuatum ſit: & . n. litterā ī extrema ntī
ſyllaba nō habeat: qua ſcriptum deinceps uti conſtitui. AB-
STEMI. Hoc ſi feceris: alios quoq; mecū ſenſuros puto.

Q đ ſpoletinus a ſpoletio nō ſpoletanus a ſpoleto dicatur:
quoniam ſpoletium antiqui cū i ante. u. nō ſpoletum dixere:
T uideo oīa deprauata ſūt. Notauerūt. n. nuꝑ q̄dā
u mēdū ī oībus Cicerōis: Plynii: Martialiſq; exēplari
bus. ubi ſpoletinos ꝓ ſpoletāos ſcriptū eē repręhē
dūt: oēſq; codiceſ emēdari: & ſpoletāoſ nō ſpoletioſ ſcribēdū
eē pręcipiūt. ABST e. Durū ē credere tot īſigneſ auctoreſ eē
corruptos. In oībus: n. Martialiſ exēplaribuſ memiꝰme legiſ
ſe. De ſpoletis q̄ ſūt carioſa lagoenis malueris q̄ ſi uia falerna
bibaſ. Plyniuſ quoq; ſcribit lib. iii. nālis hiſtorię. Sentinates:
ſarſinateſ: ſpoletini. Itidē Cicero de clariſ oratoribuſ. Itaq; ne

hos quidem equites romanos amicos noſtros:qui nuper mor tui ſunt. P. Comitium ſpoletinum:quo accuſante defendi. C. Cornelium:& reliqua quom ergo ĩ oibuſ tã illuſtriũ auctorũ libris ſpoletinos ſcriptum repererim : adduci nequeo : ut aliter dicẽdum credã : ſed quid afferunt:cur ſpoletanos potiuſq̃ ſpoletinos dicere debeamus. VR SEllus. Analogiam & Priſciani auctoritatẽ. ABSTEMIVS. Vtrumq; magnum & fide dignum : ſed analogię tamen ratio Priſciani prẹſtat auctoritati. Quid ait Priſcianus? VR SEllus. Quod in um neutra cõſonãte antecedẽte in deriuatiuiſ a habent ante nus ut beneuentũ:beneuentanus:toletũ toletanus:ſpoletũ ſpoletanus. Nonne ergo tibi uidetur oẽs:quos adduxiſti : auctores ęſſe corruptoſ niſi forte credere uelimus tã ĩſignes erraſſe ſcriptores? ABSTEMIus. Ego non ita rationis ſũ egens:ut in tot præclaris:& tam cõſentiẽtibus auctoribus mendũ eẽ putẽ. Neq; rurſus adeo ſum amens:ut magis Priſciano q̃ Ciceroni:Plynio & Martiali herẽdũ putẽ. VR SEllus. Quom oĩa noĩa ĩ um terminata conſonãte ãtecedẽte in anus formẽt ſuã deriuatiua:ut exẽplis oſtẽdi cur ſpoletum. ut ratio analogię requirit. ſpoletanus facere nõ debet ABSTEmius. faceret qdẽ ſpoletanus: ſi ſpoletũ diceretur. neq; Cicero : Plynius Martialis:& cęteri ſcriptores ab hac regula diſſenſiſſent. VR SEllus. Si ſpoletũ nõ dicitur:quõ dicẽdũ ſit: uehemẽter ſcire deſidero. ABSTE. Spoletiũ cũ. i. littera ĩter. t. &. ũ: qđ ĩ tribus gręcis Btolemęi exemplaribus: qui in hac illuſtriſſimi ducis noſtri bibliotheca ſeruãtur: ſcriptum comperio ſemper .n. nõ ĩ illis ĩuenies. VR SEllus. Si de gręcis urbium nominibus aliqua oriretur ambiguitas: gręcis crederem: nunc quom de latinę ciuitatiſ ſcriptura dubitatur: cur

im bekilli

imbecillitatis noſtrę uires excedat: Putas ne me adeo tenaci eſ
ſe memoria: ut quęcũq; ſupiori anno uos docui: tã breui tp̄is
ſpatio ualeam recordari? Vereor ẽt: ne hoc emanet in uulgus:
ut audeã pręclara latinorũ ingenia repręhẽdere: & oẽs me tãq̃
eruditorũ hoĩum hoſtẽ unguibus: dentibuſq; diſcerpãt. Nec
ĩmerito. Improbe. n. facit: q alieno libello ingenioſus eſt: ut
Martialis ait. Vt. n. nẽo adeo bonus eſt: cuius uita nõ poſſit
aliq̃ ex parte repręhẽdi: ita nemo adeo doctus eſt: q nõ aliq̃do
labatur. Danda eſt igitur doctis uiris uenia: ſi quid erroris ha
bent. & nõ tã eoru m uitia reprehendẽda. q̃ uirtutes imitandæ
ſunt. Ego aũt: ſi qua in pte. dũ uobis poetas ĩterpretarer. alio
rum opiniones ſecutus nõ ſum: nõ eo feci. quo ex illorũ reprę
henſiõe laudẽ mihi cõpararẽ. ſed ne in eos caderetis errores in
quos alios cecidiſſe uidebam. VRSEllus.

t Vm ille nõ inhumanus ſum inqt. aut eruditorũ ho
minũ inimicus ut aliorũ errata audire delectet: uel-
lem oẽs. q cogitatiões ſuas litterarũ mandauere me
morię: ita eẽ locutos. ut ĩ eorũ ſcriptis nullus error ineſſet. ut
ego cęteriq;. q eos legimuſ. uelut ex puriſſimo fonte eorũ do-
cumẽta pure & ſincere haurire poſſemus. Sed quoniam nihil
eſt in rebus humanis omni ex parte pfectum. Cuperẽ quoad
fieri poſſet. limum & ſordes euitare. Nec eo cõfugere uelis ꝙ
q̃ ſupiori ãno nos docuiſti: tibi in memoriã redire nõ poſſint:
leui. n. admonitu eorũ reminiſci ſolemus: quę olĩ in memoria
habuimus. Si igitur tantũ loca tetigero: nõ dubito qn ſtatĩ fa
cileq; oĩa ueluti ante oculos ſcripta recorderis: Pręterea nihil ẽ
ꝙ ob hoc hoĩum in te odiũ maliuolẽtiãq; uerearis: Qui liuore
aut maliuolentia: aut arrogantia aliqua aliorum ſcripta mor-
dent: & lacerant: cunctis mortalibus odio eſſe non inficior: q̃
uero ſcribũt. nõ ſtudio aliis detrahẽdi. ſed ut aberrãtes in uiã

reducant:& pręcipitia ac uoragines uiatoribus mõſtrẽt:nõ ui
deo cur reprę̄hẽſiõe ulla digni eẽ uideantur: Videmus Priſcia
nũ grãmaticũ inſignem:antiq̃tis multis ueterum opiniõibus
q̃ſi nouã cudiſſe grãmaticã. Seruius honoratus Donatum &
multos alios Virgilii interpretes lapſos eẽ cõuincit: Laurẽtius
Valla: q te adoleſcẽte obiit:nõ mõ hoíes ſui ſęculi:uerũ ẽt pri
ſcos: q doctiſſimi exiſtimati ſunt:oſtẽdit erraſſe ut illorũ ca-
ueremus errata. Hi tamẽ oẽs nõ mõ exploſi nõ ſunt: ſed ma-
gno in pretio apud eruditos uiros habẽtur. Diuus Auguſti-
nus: quom librum retractationũ ſcriberet: ſe ipſum emenda
re:& ſingulorũ librorũ ſuorum errata cõfiteri nõ erubuit. Tã
ti uir ille ueritatẽ fecit: ut pro ea ẽt ꝓpria ĩpugnare chriſtiani
hoís officium eſſe putauerint. Abſtemius.

t

Vm ego expugnaſti inquã me fili. Cogis enĩ:ut eo
rũ imiter exẽpla:quorũ doctrinã aſſecutuſ nõ ſum:
Gerã tibi morẽ ſi igitur me admonueris: qbus in lo
cis ab aliorum opinione diſſenſerim:non grauabor: quę olim
dixi:nunc iterum explicare. Vrſellus.

p

Rimũ inqt ille enoda: ſi placet: Nõnullos Ouidii ĩ
ibĩ uerſiculos. qđ opuſculũ quom recens nobis ĩter
pretatus ſis:nũc memorię occurrit. Aĩaduerti.n.te
alicubi a dõitii enarratiõe lõge digredi:quẽ uirũ & ſi plurimũ
cõmẽdas:ĩ horũ tñ locorũ ĩterpretatõe nõ ſeq̃ris. ABSTE.

f

Aciam inquã: ut te uelle intelligo cariſſime fili. Tum
ut tuę morẽ gerã uoluntati: tũ qa hoc manibus do
mitii gratum eẽ cõfido. Ingenuę.n.faſſus ẽ: ſe oĩa ĩ
uenire nõ potuiſſe: q̃ ad huius libelli expoſitionem ꝑtinebãt:
Hortatuſq; eſt cęteros: ut: ſi qua alia inuenirent ueriora: in cõ
munẽ cõferrẽt utilitatẽ. Recita igitur Ouidii uerſus cũ cõmẽ
tatiõe Domitii. Ego aũt uiciſim: quid ſentiam explicabo. ut

utriuſq; interpretatiõe collata: utra uerior ſit: ualeas iudicare.

Ouidii uerſus.

Vt quos durũ poenus merſit putealibus ũdis: Et iacto canas puluere fecit aquas. Domitius.

Annibal: ut apud unum Valerium maximũ cõperio: pontẽ ex captiuorũ cadaueribus ĩ Gelo fluuio conſtruxit ubi traiecit exercitũ. De hac crudelitate hic loqtur ouidius. ABSTE. Nunc ꝓpterea Valerium in manus ſumpſerã: Vt hanc Annibalis crudel itatẽ legerẽ de qua ẽt apud liuium libro tertio de ſecundo bello punico repio factã eẽ mentionẽ. Sic.n.ait: Hunc exercitũ natura ĩmitem: moribuſq; ferum inſuper dux ipſe efferauit. Pontibus ac molibus ex humanorũ corporũ ſtrue faciendis: appianus quoq; in libro: qui libycus inſcribitur: huius crudelitatis mentionem facit dicens: hoc ſolum dixerim quatringentas nobis fuiſſe urbes: quarũ captiuos partim foſſis obruerit: partĩ fluminibus immerſerit: p quorũ corpora tãq̃ p pontes ductaret exercitũ: ſed de ac Annibalis ſæuitia hic nõ ſentit Ouidius: Sed de ea. qua in acherranorum uſus eſt ſenatũ. quẽ ut ẽ apud eundẽ ualeriũ de perfidia. extra moenia fide punica euocatũ in altiſſimos puteos abiecit. Cui aſſentitur appianus dicens. Acherranorũ pręterea ſenatũ p inducias fidẽtẽ puteiſ ĩmerſere. ora ſaxis obſtruenteſ. Si .n. de ſupiori crudelitate intelligere uoluiſſet. fluuialibus. nõ putealibus ſyllabarũ quãtitate non repugnãte dixiſſet. VRSEllus. Hęc opinio tua ita mihi uera uidetur. ut ne ipſũ q̃dẽ dõitiũ. Si uiueret cõtradicturũ exiſtimẽ. ABSTE. Gaudeo hanc interpretationẽ tibi ꝓbari meam. perge ad reliqua. OVIDIVS. Incluſuſq; necẽ cauea patiaris. ut ille nõ ꝑfecture cõditor hiſtorię. DOMI. Choerilus rerũ Alexandri maluſ ſcriptor inedia mori coactus a rege. ut aiũt. ABSTE. Non eo inficiaſ choerilũ peſſimorũ carminũ poetam fuiſſe.

quod curtius in geſtis Alexandri: & Oratius i poetica tradiderunt. Sed abnuo eũ fuiſſe: de quo hic dicit Ouidius Acron.n. ſcriptũ reliqt: choerilũ poetã fuiſſe: q Alexandrũ magnũ ſecutus eius bella deſcripſit: cui regẽ dixiſſe ferunt: malle ſe Homeri Therſitem eẽ: q̃ huius Achillem: Pręterea aiunt eũ cũ rege eẽ depactũ: ut ꝓ ſingulis bonis uerſibuſ aureo numiſmate donaretur. ꝓ malis uero colapho cęderetur. Cuius tot mali repti ſũt uerſus: ut colaphis eiectus ſit. Potui Dõitii noſtri choerilus ad hũc locum fortaſſe facere: ſi aliquẽ more ſuo auctorẽ adduceret. quo illũ inedia ĩ cauea ꝓbaret extinctũ: Sed quom ad hoc ꝓbandũ neminem citet: aut teſtẽ non habet: aut adeo inopẽ: Vt illũ ꝓducere nõ audeat. Acron nõ ĩnedia: ſed colaphis choerilum dicit interemptum. Caueę uero nullam facit mentionem. Vrſellus.

q Vem ergo hũc eſſe arbitraris in cauea necatum. qui hiſtoriam cõdidit ſibi minime ꝓfecturã? ABSTEMIUS. De calliſthene olynthio Naſonẽ intelligere autumo: de cuius exitu Iuſtinus lib. xv. hęc dicit. quom Alexander magnus Calliſthenem phũm pp ſalutatiõis perſicę interpellatum morem inſidiarũ: quę ſibi paratę fuerant: cõſciũ fuiſſe. iratus finxiſſet. eumq; trũcatis oĩbus membris: abſciſſiſq; auribus ac naſo. labiiſq; deforme ac miſerãdum cadauer reddidiſſet. inſup in cauea cũ cane clauſum ad metũ ceterorũ circũferret: Lyſimacus audire Calliſthenẽ: & præcepta ab eo uirtutis accipe ſolitus miſertus tanti uiri nõ culpę. ſed libertatis pœnas pendentis: uenenũ ei in remedia calamitatũ dedit. quod adeo ęgre Alexander tulit. ut eũ ferociſſimo leoni obici iuberet. VRSEllus. Dilucide oſtendiſti Iuſtini auctoritate calliſthenẽ phũm in cauea interẽptũ. Sed niſi oſtẽderis hiſtoriã Alexãdri ab eo ſcriptã. nõ tibi magis q̃ Domitio aſſẽtior

ABSTEmius. Paruā:ut uideo præceptori fidē adhibes:cui abſq; teſte credendū nō putas. Gerā tibi morē. & eiuſdē Iuſtini teſtimonio utar:q libro. xii. inqt. Multū ei ꝓfuere calliſthenis phi preces:cōdiſcipulatu apud Ariſtotelē familiaris illi q erat:& tūc ab ipſo rege ad ꝓdenda mēoriæ acta eius accitus. VRSEllus. Iuſtini uerba calliſthenē ab Alexādro accitū ad prodenda eius geſta memorię:non tamē ullā ab eo hiſtoriam ſcriptam eē teſtanturr Quomō.n.hic Alexādri res geſtas ſcribere potuit:qui adhuc uiuebat:multaq; poſt calliſthenis mortē geſſit? ABSTEmius. Et ſi nō oīa.ea tamē.quę ante exitū uitę ſuæ rex pręclare geſſerat: a Calliſthene ſcripta fuiſſe non ambigo. VRSEllus. Quis facit mentionem eius hiſtorię? ABSTEmius. Multi e qbus Cicero libro ſecundo de Oratore ſic dicit. Deniq; etiā a philoſophia ꝓfectus princeps Xenophon ſocraticus ille:Poſt ab ariſtotele Calliſthenes comes alexādri ſcripſit hiſtoriam. Et hic quidem rhetorico pene more. ille aūt ſupior leuiore quodam ſono eſt uſus &quia illū impetū oratoris non habet. uehemens fortaſſe eminus. ſed aliq̄to tamē eſt. ut mihi quidē uidetur. dulcior. hæc de calliſthene retuli. quę ad horū uerſuū enarrationē mihi facere uidebātur. Si plura ſcire cupis. Curtiū euolue Valeriū maximū Marcellinū Senecā. & Plutarchū. e qbus plutarchus in uita ſyllę ſcribit eū nō ueneno. ſed morbo pediculari. quē gręci phthiriaſin dicūt:ī carcere extinctū. Sūt alię quoq; de eius morte opiniones. quę ad rē nō faciūt. Vt coniicio. non dū tibi ſatiſfactū putas. VRSEllus. Quare? ABSTEmius. Quia te triſtē uideo. VRSEllus. Nō ē hęc cauſa męſtitię. ſed miſertus ſum alexādri regis clariſſimi:quē ira eo pręcipitē egit. ut cōdiſcipulū ſuū:ariſtotelis præceptoris ſui ꝓpinquū:geſtorū ſuorum ſcriptorē eloquētiſſimū. inoxiū tā crudeliter occiderit. Vnde

cotidie ſcriptorũ morſibus laceratur. ABTEmius. Quãto magis calliſthenis miſereri deberes uiri phi: optimis moribuſ ac artibus prediti: quẽ iuuenem adhuc Alexãder nõ tantũ occidit: ſed etiã indicta cauſa torſit. Nõ ẽ inficiãdum: qn ceſus i ter pocula clytus: in cauea calliſthenes extinctus: ferociſſimo leoni lyſimachus obiectus tot clariſſimas Alexãdri uictorias obſcurauerint. Sed recte monẽtibus ſemp parendũ ẽ. Ariſto teles.n. calliſthenẽ ad regem mittens ſepe monuit: ut q̃ rariſſi me & iocũde loq̃retur cũ hoie: q uite & necis ptãtem i acie lin gue portaret. At ille cõſilii preceptoris oblitus dum Alexãdri ſupbiam ſeſe hoiem obliuiſcẽtis in cautius liberiuſq; reprehẽ dit: in irã regis incurrit. Vnde ẽ tot mala ppeſſus. VRSEL.

Memoria teneo: dum hos uerſus nobis exponeres: te dixiſſe quẽdam Teleſphorũ rhodium in cauea: eadem ſuplicia ptuliſ ſe. cuius hiſtoria adhũc fortaſſe locũ facere poſſet. ABSTE.

Lyſimachus: q priuatus in calliſthenẽ tam pius fuit: ubi ex tincto Alexãdro regnum inuaſit: eadẽ in Teleſphorũ familia rem ſuum uſus eſt crudelitate. quem quom illi naſum aureſq; amputaſſet: uelut aliquod ferox animal i cauea clauſum por tauit: ut teſtis ẽ Seneca. ſed quoniã nõ memini me legiſſe hũc illaſ hiſtoriaſ ſcriptitaſſe: an ad huius loci faciat explanationẽ ſubdubito. VRSEllus. Credamus ergo Ouidium de calli ſthene locutũ. cui hiſtoria Alexandri a ſe ſcripta nihil pfuit. quo minus in cauea cum cane clauſus turpiſſime extinguere tur. ABSTEmius. Quoniam calliſthenis hiſtoriam bene huic loco conuenire. tibi uidetur: Cætera percurre.

Ouidius.

n Ataq; ut eacide: iaculis moriaris a dactis. N licet
hoc cereri diſſimulare ſacrum. Domitius.

Heraclia hieronis filia cum genere Achillis coniuncta ue-

teri affinitate:ĩfęlicitatem ſtirpis achilleę licuit. Nam quãuis ad ſacrarium cereris confugiſſet:ut labente re ſyracuſana eẽt tuta:tamen cum duabus puel lis:quas habebat filias eodem populi tumultu:quo Hieron pierat:telis confixa cecidit:partem hiſtorię accipe ex liuio. ABSTEmius. Heraclię hiſtoria a Domitio recitata nihil adhunc locum mihi facere uidetur. Ouidius enim ſcribit. Nataq; ut Aeacide iaculis moriaris adactis. At heraclia filia fuit hieronis regis ſyracuſanorum: qui nulla ex parte Aeacidarum pertingebat domum. Sed dicet defenſor Domitii. Heris e ſtirpe Pyrrhi uirum habuit Gelonem. Heraclię fratrẽ. eſto. ob hoc heraclia nõ dicetur ex Aeridarum genere procreata. Pręterea Liuius:quem calderinus ſe auctorem habere ait nuſq̃ dicit:heracliam ad cereris ſacrariũ confugiſſe:tantum inquit eam cum duabus filiabus uirginibus in ſacrarium ad penates confugiſſe. Cętera Domitius ipſe ſuo finxit ingenio. Si enim ab alio accepiſſet: non tacuiſſet auctorem. VRSEllus. Quom Domitiũ lego. probo opinionẽ eius. Quom uero te audio. ꝑperã hos uerſus ab eo expoſitos eẽ diiudico. ABSTEmius. Nõ mirũ. Nã dum pudet hũc locũ inexpoſitum relinq̃re:multa fingit. & ita falſos uera miſcet:ut q nõ optime hiſtorias calleat. facile capiatur. VRSEL. Ediſſere ergo q̃ opinaris eẽ hãc Aeacide natã:iaculis adactis occiſã. Cuius mortẽ cereri diſſimulare nõ licet. ABSTE. Oſtendã. ut ſpero. luce clarius Ouidium loqui de laodomia Alexandri filii Pyrrhi epirrotarum regis filia. Vt enim libro. xxviii. Iuſtinus tradit:quom ex Alexandri regis prole ſola Neris uirgo cum laodomia ſupereſſet. Neris nupſit Geloni Hieronis Siciliæ tyranni filio. Laodomia autem. quom ad aram Dianæ confugiſſet. ab Aetolis hoſti-

bus:qui carens defenſore regnum inuaſerant:interfecta ē: qđ facinus dii īmortales aſſiduis cladibus:& prope interitu toti us gentis uindicauerunt. Nā ſterilitatem famēq; paſſi:& inte ſtina diſcordia & externis bellis uexati:ad poſtremū pene oēs cōſumpti ſunt:Milo quoq; laodomię pcuſſor ī furorē uerſus nūc ferro:nūc ſaxo ī ſūma dentibus laceratis artubus duode cima die interiit:laodomia ergo illa eſt nata ęacide:hoc eſt ale xādro pyrrhi filio:q unus ex Aeacidis fuit ſi quidē oēs:qui ab Aeaco iouis & Aeginæ filio proceſſerunt: Aeacidæ dicti ſunt teſtatur id cicero libro officiorū:ubi ponit reſponſum Pyrrhi epirotarū regiſ reditum romanis captiuoſ redimere uolētibuſ Nō mi aurū poſco:nec mi pręciū dederitis. Nec cauponātes bellū:ſed belligerātes ferro:nō auro uitā cernamus utriq; prę clara inquit ſnia & æacidarū genere digna. VRSEllus. Fate or laodomiam æacide natā:ſed uerbis Iuſtini nō ī tēplo cęre ris.ſed ad arā dianæ pbas interfectā. Ouidius uero īnuere ui deatur tantū ſcelus in ęde cereris ppetratum. ABSTEmius: Immo Ouidius dicit hoc ſcelus nō tā ad arā cereris cōmiſſū q̄ ab ea diſſimulari nō poſſe.quom tā atroci ſupplicio Aetho los:& maxīe milonē laodomię interfectorē proſecuta ſit:Nā quom dea frugū ſit frumēta denegādo:horrida illos fame cō ſumpſit. Milonē uero in furorē egit.qđ propriū cereris uide tur officiū. Vnde q emotę mētis ſūt.ceriti nūcupari ſolēt [illegible] ſi cereris ira & indignatōe uexati. Plautus ī amphitryōe. Tu cer te laruatus es:aut ceritus. VRSEllus. Ita tua mihi ſatiſfa cit interpretatio: ut ſi ad aram Cereris laodomiam probares occiſam:nihil ulterius deſiderarē. ABSTEmius. Quid ſi pbauero ad arā cereris laodomiā iaculis īterfectā? VRSEl. Tūc optime hunc locum a te īterprętatū eē cōfitebor. ABS. Volo ex animo tuo hunc amouere ſcrupulum:qui ut uideo

grȩcos potius q̃ latinos ſequendos arbitraris. ABSTEmius. Vtinam ſuperiorum ȩtatum in ſcitia latini codices corrupti nõ eſſent. Videreſ profecto ubiq; ſcriptum eſſe ſpoletium. Ad grȩcos confugimus: quia diligentius quã nos rectam ſcribendi normam conſeruarunt. Nec dubito quin in uetuſtis emendatiſq; codicibus ſpoletium repiatur eſſe notatum. Inueni nuper in hiſtoria longobardorum uetuſtiſſimis exarata litteris quã Paulus Diaconus edidit: fere ſemper ſcriptum eſſe ſpoletium: quod ita ubiq; ſemp ſcribendum eſſe non dubito. Hoc magis placet: quod ſpoletino eius deriuatiuo conuenire uidetur: quã ut credam tot inſignes auctores eſſe deprauatos.

VRSEI. Ergo priſcianum damnare audes in ſcitiȩ. ABS. Vtrum tolerabilius dicere: Priſcianum erraſſe: an Ciceronẽ: Plynium: & Matialem? prȩſertim quom in grȩcis auctoribus In latinis uero uetuſtis codicibus ſpoletium quadri ſyllabam dictionem reperiamus. Vt.n. Arretium arretinus. ſic ſecundum anologiam ſpoletium format ſpoletinus. Sed quid dices ſi regulam a Priſciano datam non ſemp a ſcriptoribus ſeruatam eſſe monſtrauero? VRSEI. Facies ut credam quod incredibile eſſe exiſtimabam. ABSTE. Tarentum: Surrentum: Buxentum Grumentum ciuitates italiȩ nõne in nominatiuo caſu in um deſinunt conſonante antecedente? VRSEI. Deſinunt. ABSTE. Ab his tamen tarentinus ſurrentinus: buxentinus: grumẽtinus deriuantur: quȩ. i. ante nus productam haent: non. a. ut nomentanus beneuentanus. VRSEI. Exemplis oſtende. AbSTE. Geratur tibi mos. Martialis in xeniis fila tarentini grauiter redolentia porri: ediſti quotiens oſcula clauſa dato. Idem accipe non uili calices de puluere factos: ſed ſurrentinus lȩue toreuma rotæ. Ply

nius libro.iii.naturalis hiſtorię. Lucanorum aũt hinc Atina-
tes buxentini:eburini grumẽtini:potentini: Si igitur celeber-
rimi linguę latinę ſcriptores in ſupradictis hęc Priſciani docu
mẽta nõ ſeruarũt:quid mirum: ſi ſpoletinus.i.longam nõ.ac
ante nus habeat:etiam ſi ſpoletum diceretur. VRSEI. Co-
gis me tum ratione:tum doctiſſimorũ uirorum exemplis:ut
ſpoletinus dici poſſe diiudicem. AbSTE. Si te tam pertina
cem aduerſarium in ſententiam traxi meam non dubito quin
alios quoq; huius opinionis meę ſectatores habiturus ſim.

Quod Carthaginienſes cum i littera inter primum n & e
ſcribendũ ſit: ſecundũ Priſcianũ & uſum ueterũ. Vrſellus:

Atis:ut mihi uidetur:dilucide oſtendiſti qđ coniux
ſ abſq; n littera in poſteriori ſyllaba ſcribendũ: & ſpo
letinus & nõ ſpoletanus dicendũ ſit. ſed durũ admo
dũ erit inueteratam cõſuetudinem infringere & Priſciani circa
hęc auctoritatẽ abolere. Nẽo ẽ.n.ut pauloante dicebas: tãtra
ctabilis ĩgenii.qui uelit arreptã a teneris unguiculis opinionẽ
deponere. & nõ potius cũ Priſciano ẽt errante: q̃ tecũ bene ſen
tiente cõuenire. AbS. Eſt ut dicis. ſed renturne hũc grãmati
cum ita probatũ:ut in oĩbus eius pręcepta ſequẽda opinẽtur.
VRS. Rentur inter grãmaticos.n.apud hũc eẽ principatũ
oẽs uno ore cõfirmant. AbSTE. Cur ergo audent cõtra eius
documẽta uenire? Cur me dignũ reprehẽſiõe cenſes: ſi aliq̃ ꝓ
babili rõne motus interdũ eius pręcepta nõ ſeruo: quom mul
ti abſq; cã aliq̃ non modo contra eius artem: uerũ etiam uete
rũ conſuetudinem uenire non dubitent. VRS. Quibus i lo
cis ab eo diſſentiant: neſcio niſi fortaſſe qui nõ modo nõ latinę
ſed ne grammatice quidem loquantur. AbSTE. Immo hac
noſtra ętate: qua latinę litterę admodum expoſite ſunt: docti
pariter & indocti carthaginenſes dicũt: & ſcribunt. quom Pri
ſciãus carthaginiẽſeſ ſex ſyllabarũ dictionẽ cũ i iter n & e ſcri

bere pręcipiat. VRS Rē mihi hactēus inauditā loq̄ris. Vbi
hoc tradit? recita obſecro eius uerba. AbS. Libro. iiii. hęc dicit
ſi uero tercię ſint declinatōis abiiciūt extremā. ſ. gēitiui & aſſu
mūt enſis: ut piſtor piſtoris piſtoriēſis. Carthago carthaginis
carthaginiēſis. ſi ultiā. ſ. gēitiui carthaginis remota addideris
enſis: nōne erit carthaginēſis ex vi ſyllabis dictio? VRB. Erit
ut opinor. In libris tamē īpreſſis carthaginēſis dictionē pēta
ſyllabā fere ſemp̄ iuenies. AbS. At meus Priſciāi codex ue-
tuſtuſ: & eo tp̄e excriptuſ: quo nōdū latina lingua oīno depra
uata erat carthaginiēſis ſex ſyllabarū dictionē habēt: ut regu
la priſciano data iubet: q̄d ī multis aliis priſciani exēplaribus
me legiſſe ſum mēor. VRS. Cur ī aliis auctoribus nō ita ſcri
ptū cōpio? cur nēo hāc regulā ſecutus ē? ABS. Antiquos ita
ſolitos fuiſſe ſcribere teſtis ē codex meus Valerii p̄uetuſtus:
quē ferabos e Gallia trāſalpia ī italiā detulit: & Oroſius q̄ pe
nes me ē: pari uetuſtate: apd̄ quos ſp̄ carthaginiēſes ſcriptū eē
cōpies. & ita ſcriptū aīaduerti ancone in libro cōfeſſionū diui
auguſtini uetuſtiſſimo: q ī bibliotheca bti Dñici ſeruatur. ne
me mētitū cēſeas: en Valeriū & Oroſiū tibi: libros adeo uetu
ſtos: ut p̄pria auctorū ſuorū manu ſcripti eē uideātur. Lege.
VRS. Vbi ut dicis ſcriptū ē: & miror uehementer: q̄ nūq̄ am
plius ab aliquo hoc aīaduerſū audiueri. ABS. Libiū illū cō-
feſſionū augu ſtini legere poteris: ſi q̄do anconē te contuleris.
VRS. Lectū a me puta. Magnā. n. tibi adhibeo fidē: pręſer
ti quom nō ſolū priſciāi tui regula & ſcriptura: uerū ēt Valerii
& Horoſii exēplaribus tā uetuſtis hoc mihi abūde p̄baueris.
ABS. Nō dubito: qn ī multis aliis antiqs codicibus. ita ſcri
ptū rep̄iatur: quoſ ut tu cęteriq;: q ī eos īciderit: īſpiciāt: rogo
ne qs me falſa ſcripſiſſe arbitretur. VRS. Ego q oculis meis
uidi: teſtimoniū p̄hibere poſſum & tuā opinionē defendere.
ABS. Id ut facias te oro & obſecro.

Quod ſecundum Priſcianum ſeptimuſdecimus & octauuſ decimus & nonuſdecimus: dicendum ſit. non ut nunc omnes fere dicunt. Vrſellus.

Vid eſt aliud: i quo dicis homines noſtri ſeculi a Priſciani preceptis & ueterum cõſuetudine diſſentire? AbSTE. Neminem ex hiis: qui noſtra etate uel doctiſſimi habiti ſũt. reperi. qui non decimuſſeptimus: decimuſoctauus decimuſnonus dicat. quom Priſcianus iubeat in his nominibus ordinalibus minorem numerum maiori preponendum eſſe. idq; apud antiquos ſemper in uſu fuiſſe comperiam. VRSEllus. Vbi Priſcianus hoc tradit? AbSTE. In libello de numeris & ponderibus. VRSel. Audire aueo ipſum Priſcianum ſua precepta referentem. ABS. Audi ergo poſt nomina numerorum inquit naſcuntur ordinalia nomina. hec inequaliter quidẽ quantum aduocem primus & ſecundus: equaliter uero tercius. quartus. quintus. ſextus. ſeptimus octauus. nonus. decimus. undecimus. duodecimus ab undecim & duodecim. Nã reliqua ex utraq; parte declinantur. contra cõſuetudinem grecorum uſq; ad nonumdecimum: ut tertiuſdecimus. quartuſdecimus. quintuſdecimus. ſextuſdecimus. ſeptimuſdecimus octauuſdecimus. nonuſdecimus. uigeſimus. uigeſimuſprius uigeſimuſſecundus. uigeſimuſtertius. uigeſimuſquartus. uigeſimuſquintus. uigeſimuſſextus. Sic omnes ſequentes uelut imprimitiuis ad imitationẽ grecorũ a uigeſimo & ſupra maiori minorem addunt numero plerunq; undecim: duodecim decem & duo: Ante decem uero minorem ponunt: quoniam compoſita accipiuntur: & ſub uno accentu proferuntur. Nã licet diſſoluta compoſitione diuerſis accentibus ea proferẽtes mutare ordinem quomodo & apud grecos & dicere decimus

& ſeptimus pro ſeptimuſdecimus: & tertius & uigeſimus pro uigeſimuſtertius. Vnde liquet: ꝙ ante uigeſimũ minor numerus maiorem præcedere debet: poſt uigeſimum uero ſequi niſi compoſitio fuerit diſſoluta. Hoc ipſe non modo pręcepit: ſed etiam ſequendi exemplum aliis oſtendit. Nam in primo libro artis ſuę dicit. Septimuſdecimus & octauuſdecimus de conſtructione: ſiue ordinatione partium orationis inter ſe in contextu orãtiõis eiuſdem. VRSEI. Quoniam animaduerti a te Priſcianũ ſolere reprehendi: an antiqui ita: ut Priſcianus pręcipit locuti ſint: diſcere cupio. ABSTE. Non modo priſcos illos: apud quos pura & perfecta latinitas erat: ſed etiam eos: qui diu poſt illos fuerunt: ſemper inuenio hoc modo locutos. VRSEI. Exemplis priſcorum contentus ero. ABS. Plynius ſuperior erit ne teſtis fide dignus? VRSEI. Quid ni: quem etiam librum de grammatica ſcripſiſſe conſtat? ABSTEmius. Hic ergo ita ſcribit libro primo naturalishiſtorię. Septimodecimo plante ſatiuarum. Octauodecimo natura frugum & cerealium: & ſtudia agricultoris. Hoc modo Diomedem gramaticum locutum inuenio. ubi artem metrorum ponit Horatii. Septimadecima ode ſupradictum metrum habet: & ſimiliter in utroq; genere ſcãditur. Velox amenum ſępe Lucretilem: octauadecima ode ſapphicum endecaſyllabum habet: ꝙ conſtat ſpondeo tribus coryambis: & pyrrhichio. Nullam uare ſacra uite prius ſeueris arborem. Deniq; ne in hac re tam euidenti longior ſim: neminem ex antiquis: modo librariorum inſcitia deprauatus non eſſet: aliter locutum me inueniſſe ſum memor. VRSEI. Priſciani pręceptum ueterum adiunctum uſui facit: ne hac in re tibi amplius contradicere audeam. AbSTEmius. Satiſfactum ne ti-

bi a me putas? VRSEllus. Ita ut melius non poſſit. ABSTEMIVS. Bene habet.

Quod cotidie per c non quotidie per q ſcribendum ſit.

Vrſellus.

ſI bene memini cotidie quoq; per c non quottidie per q ſcribendum reris: quom hac noſtra ętate omneſ fere quotidie ſcribere ſoleant. ABSTE. Eſt ut dicis. VRSEl. Rationem redde obſecro cur aliorum conſuetudinem non ſequeris? AbSTEmius. Ante noſtram ętatem: ut ex lectione librorũ percipere poſſumus: omnes fere cotidie p c ſcribebãt. At poſtq̃ Tortelius ſuam edidit orthographiam homines ętatis noſtrę eis ſęcuti doctrinam quotidie per q ſcribere cęperunt: ꝙ non tam eius auctoritate: quã Quintiliani quem ille ſe habere profitetur auctorem: facere uidentur. VRSellus. Reprehendis igitur rem minime reprehenſione dignam. Cur enim eum ſequi non debemus: qui ſe Quintilianum habere dicit auctorem? AbSTEmius. Quod ſi oſtendero Quintilianum hoc non dicere. VRSellus. Facies: ꝙ difficile credo: ut homo religioni additus mentiatur. ABſtemius. Nõ dicit hoc: ut nos fallat. Fuiſſet.n.amens: ſi putaſſet alios Quĩtilianum nunq̃ eſſe lecturos. VRSel. Cur ergo hoc ita temere pręcepit. AbSTe. Quia illũ hoc dicere putauit. ſed hunc oratorem male ab eo intellectum eſſe monſtrabo. Prius eius uerba ponã: deĩde Quintiliani: neq; a me Tortelliũ calũniatũ eẽ arbitretur. At quotidie p q ſequẽte u ante o & nõ cotidie cũ c idẽ Quintilianus nos ſcribere docuit. eo qđ ſit quot diebus utrũ Quĩtilianus hoc dicat tu ipſe iã poteris iudicare. ſic.n. libro prĩo oratoriarũ inſtitutionũ ait. Frigidio

ra his alia: ut q̃cq̃d c quartã haberet: ne ĩterrogare bis uideremur: & quotidie nõ cotidie ut ſit quot diebus. Verũ hęc iã ẽt ĩter ipſas ĩeptias euanuerũt. Quĩtiliãus his uerbis nõ tã ꝓbare q̃ reprobare uidetur opinionẽ eorũ q̃cq̃d p c ante ſecundũ q & quotidie p q ſcribẽda putauere. Dicit.n. hęc frigida eẽ: & ĩter ipſas ineptias euanuiſſe. Pręterea Marius uictorinus uir doctiſſimus in libello de orthographia aptius q̃ Quĩtilianuſ cotidie p c capitalẽ litterã ſcribere pręcepit. Q uãuis.n. inq̃t cocus a coquendo & quotidie a quoto & die deriuata ſint: p c nõ p q ſcribẽda ſũt. uides ne igitur q̃ clare: quãq; dilucide Victorinus iubeat cotidie p c eẽ ſcribendũ. q̃d idẽ licet obſcurius Fabius dicere uidetur. VR.SEI. Solebã in hac re Tortellium ſeq: & eo magis: q̃ Q uintilianũ hẽre uidebatur auctorẽ. ſed: ut dicis: & ego iã pręcipio: Q uintilianus uidetur ſentire contrariũ. Q uę.n. euanuerũt: amplius in uſu nõ ſunt. Accedit ad hoc Victorini ſententia: qui: ſi Quintilianus hoc uoluiſſet: nũq̃ cõtra tanti uiri ueniſſet opinionẽ. His adde antiquorũ ſcripturã: ĩ q̃bus: ut ais fere oĩbus ſemp cotidie p c notatũ repitur. ſed tñ adhuc ſcrupulus mihi reſtat: quẽ ut amoueas: te rogo habeo.n. locupletiſſimũ contra teſtẽ: cuius teſtimonium: ſi conuincere poteris: te fatebor hac in re eſſe uictorem. ABSTE. Hunc tuũ teſtem audire cupio. VRS. Seneca libellũ ꝓuerbiorũ edidit: in quo breuiſſimas ueterũ ſententias ſingulis concluſas uerſibus ſeruato per capitales uerſuũ litteras alphabeti ordĩe collegit. ABS. Quid tũ? VRS In eo libello ĩ calce prouerbiorũ a littera q incipientiũ hę duę ſententię ſunt collocatę. Q uotidie damnatur: qui ſemper timet. Q uotidie eſt deterior poſterior dies. Sic igitur cotidie per c notaretur: has duas ſententias non inter ſententias

a.q.ſed a.c.incipientes poſuiſſet. Quare Seneca uidetur per hoc ſentire quotidie per.q.capitalem litteram ſcribendum eẽ. AbSTEmius. Vide quam temeraria ſit nonnullorum audacia: qui dum libros aliorum emendare uolũt: ſępe aliquid mutant: uel addunt: uel adimunt: quod aliena cõtaminat opera: Hę enim duę ſententię non a Seneca huic operi inſertę. ſed ab illo additę ſunt. In operibus enim Senecę impreſſis reperiuntur. In meo uero exemplari: quod ante hanc nouam imprimẽdi artem: excriptum eſt: non habentur. Ne autem me mentiri putes: librum inſpice. VRSEl. Nuſq̃ has inuenio. Quare tecũ ſentiendum puto mi Abſtemii. Gratum tamẽ mihi feceris: ſi oſtenderis: quare cotidie: quum a quoto & die compoſitum ſit.q.&.u.ſuorum ſimplicium non retineat. AbSTE. Tanta eſt inter.c.&.q.affinitas: ut.q.in.c.mutari facile patiatur. Vnde in uetuſtis æreis tabulis: pequniam: quã nos pecuniã dicimus: inciſum repi: & ſequor ſecutus: & loquor locutus: & qui cuius aliqs alicuius faciunt: i quibus oĩbus.q.in.c. uidemus eſſe mutatum. Quod idem in cotidie eſſe factum quid mirum? & eo maxime quia dictiones non modo ex corrupto & integro: ſed ſępe ex duobus corruptis uideamus eſſe compoſitas. VRS. Amonuiſti nũc ex aĩo meo ita omnem ambiguitatem: ut neminem adeo pertinacẽ eſſe putẽ: qui non cotidie per.c.ſcribendum fateatur. ABSTE. Hoc ſi fecerint ab antiquorum ſcriptura & doctiſſimorum uirorum præceptis non diſcedent.

Quod antiqui Mediolanium dicebant cum i littera inter n & u ut in uetuſtis codicibus legitur. Vrſellus:

q Væ hactenus diſſeruiſti: & ſi a noſtri temporis conſuetudine abhorrere uideantur: ita tamen a te diſpu

rata

tata ſūt: ut ꝓbabilia haberi poſſint. Sed quo animo docti pa riter & indocti audiēt: ſi mediolanium: ut dicere ſoles: ſex ſyl labarum apud antiquos fuiſſe perſuadere tentaueris? Quis te non aſpernabitur? Quis nō hoc durum: & aſperum auribus ſonare dixerit? Quare pro meo ī te amore: te etiam atq; ēt ro go: ne iſtud amplius uerbum ex tuo ore procedat. ABSTE.

Ego mi Vrſelle nemini loquendi leges impono. Neminem quero a cotidiana conſuetudine remouere. ſolum dixi: idq; ꝑ petuo dicam Mediolanium apud antiquos ſex ſyllabarū di ctionem fuiſſe. i. q; ante. n. habuiſſe: quod non ſolum græco rum: ut Strabonis: Stephani: Ptolemęi: uerum etiam latino rum codicum ſcriptura probari poteſt. ſunt in hac huius no ſtri clariſſimi Ducis Bibliotheca tres ptolemęi codices græci: in quibus :non repio eſſe ſcriptum. Strabo quoq; & Stephanus grçci auctores ea dem utuntur ſcriptura. VRſel. Quid grçcorum uteris exē plis: quom de latinis agitur dictionibus? ABſte. Quia ſi no ſtri antiqui mediolanum dixiſſent: Grçci nō in ſuam conuertiſſent linguam: quod a nemine eorū factum eſſe reperio. VRſel. Exemplis latinorum hoc mihi ꝓbari uellem. Nam qui grçce ſciunt: fortaſſe hoc tibi credent cęteri uero nequaquam. ABſtemius. Nōne dixi hoc etiā anti qua latinorum ſcriptura poſſe probari? VRſel. Miror pluri mū apud ueteres latinos in uſu fuiſſe mediolaniū. AbSTE.

Quid ſi oſtendero duos uetuſtos codices: in quibus nuſq̄ niſi mediolanium ſex ſyllabarum dictionē cōperies. VRſel.

Tum me tibi aſſentiri erit neceſſe: profer iſtos tuos carioſos libros. AbSTE. Profero. lege: uel hunc: uel illum: ſiue poti us utrunq;. VRſel. Hi ſunt Valerius & Oroſius: quorum ſcriptura pauloante Carthaginienſes ab antiquis ſcriptū fuiſ

ſe probaſti. ABſte. Ita eſt: Nōne ob eorū uetuſtatem digni uidentur fide? VR ſel. Digniſſimi. Nam ſi in ſenibus fides eſt in his debet eſſe maxima: qui tam longam ętatem uixerūt: ut auctorum ſuorum manu ſcripti uideri poſſint. AbSTE. Si his duobus latinis teſtibus cōtentus non es Anconē perge ad eū codicem confeſſionum Auguſtini de quo ſupiorius mētionem feci ubi pluribus in locis mediolanium ſcriptum inuenies. VR ſel. Malo tibi credere: q̄ illuc nūc proficiſci: Negocia enim ſunt mihi. AbSTE. Sapienter facis qui pręceptori ma uis credere: q̄ tam longe itineris laborem nūc aſſumere.

Q uod apud Lucanum iunctus iſapis iſauro non ſapis legendum ſit. Vrſellus.

q Vom omneſ Lucani codices impreſſi multiq; etiam alii ante hanc nouam imprimendorum librorum artem quę noſtra ętate inuenta eſt: manu excripti hūc uerſum ita habeant cruſtuniūq; rapax: & iunctus ſapis iſauro tu tamē iſapis legendū dicis: quare opinionis tuę rōnem mihi reddi uellem: ni tibi graue moleſtūq; eēt: AbSTE. In hac re ꝓbanda nullam aliā rōnē reddere poſſumus: niſi ueterum codicū auctoritatem: gręcorūq; opinionem. Ante omnia: ut ita credere inciperem: fecit codex meus Lucani uetuſtus: ī quo & iunctuſ iſapis iſauro legitur: deīde alius: quē bononię uidi ita ueterem: ut pene carie conſumptus eſſet: inquo eadē erat ſcriptura. VR ſel. Tuū mihi inſpiciundū oſtēde. AbSTE: Inſpice lege hunc uerſum in ſecūdo pharſalię: Eſt ne ita ſcriptus ut dico. VR ſel. Eſt. ABSTE. Iam ne didiciſti me non ſolere mentiri? VR ſel. Nō ideo librū hūc inſpiciundū petii: q̄a tibi fidē nō haberem. quē ſemp ueridicū eē cognoui: ſed ut iurare liquido ualerem me oculis ꝓpriis hanc ſcripturā aliqnā

do uidiſſe. AbSTE. Iuſtã cãm affers. Deinde ut hoc ita cre derem me impulit Strabonis ſcriptoris diligentiſſimi aucto-ritas: qui libro ſuę geographię quinto hunc fluuium haud lõge a Cęſena fluentem iſapin appellat. VRſel. Plynius tamẽ ſapin eum nũcupat. Itidem boccatius i libro de fluminibus. AbSTE. Plynius adeo mendoſus & corrptus ẽ tporũ cul pa: ut in hoc eum ſequi nõ debeamus. nec dubito: quin i emẽ datis illius exẽplaribus iſapis repiatur: boccatio uero: quom ea fuerit ętate: qua latina lingua plena erat erroribus: credẽdũ nõ puto. Credibile eſt. n. ex mẽdoſis Lucani Pliniiq; exempla ribus accepiſſe. VRſel. Exiſtías ne hanc boccatii erroris cãm fuiſſe? AbSTE. Prorſus ita exiſtimo. VRſel. Tot men-dis alios quoq; auctores refertos oſtẽdiſti: ut facile me ad cre dendũ inducas: hunc quoq; in hac parte eẽ mẽdoſum: quom a Gręcorum: & uetuſta latinorum codicum ſcriptura diſcor-det. AbSTE. Profecto ita eſt.

Notatur error in omnibus fere Valerii: Lactantii: Flori: Soliniq; exemplaribus inquibus Aetnam pro ennam ſuppo ſitũ quaſi ſemper inuenies. Vrſellus.

q Vom hęc noſtra patrumq; noſtrorũ ætas uiros pro duxerit ingenio & doctrina prę ſtantes: qui e latina lingua barbariem pene oẽm eliminauerint: & ultra ſauromatas: & oceanum glacialem fugauerit: unde eſt: quod adhuc eã multis dicis maculis cõtaminatã? AbSTe. Vt ſege tes malis herbis internatis nõ ita purgari poſſunt: quin aliqd malorum gramirium ſuperſit: ita lingua romana Gotis: uuã dalis: hunnis lõgobardiſq; olí italiã poſſidentibus: ita barba ris uocibus oppleta fuit: ut q̃uis aliq noſtra: patrũq; noſtro-rũ tẽpeſtate eã barbarie emũdare cõati ſint: nõ tñ oĩno potue rũt. Supſũt adhuc multe barbarę dictiões: q̃s uiri eruditi ſuo

ſtudio & diligentia tollent: & linguam noſtram ab interitu uĩ
dicabunt. ſunt tamen nonnulli errores: quos magni induxe-
runt uiri: in quibus extirpandis maiori labore opus erit: facili
us enim ex agris filicem: q̃ ex mortalium animis hos poteris
euellere. Alte enim radices egerũt multiq; pro eis haud ſecus
quam pro uita & ſanguine certant. Verum eſt illud iam tritũ
ſermone prouerbiũ. Nullũ errorẽ eo eſſe peiorẽ: quem docti
faciunt uiri. VR ſel. Quhorſum hęc? ABſte. Quia inter-
rogabas unde latina lingua ſcatebat erroribus. ſępe uerborũ
ſimilitudo etiam uiros doctos facit errare. Audiſti ne aetnam
mõtem eſſe ſicilię globos flãmarũ uomere ſolitum? VR ſel.
Milies audiui: & legi. nec quẽquam ita parum eruditũ eẽ ar-
bitror: Cui ſit iſtud ignotum. ABſte. In eius aſcenſu eiuſdẽ
nominis oppidulum ẽ: qđ montem aſcenſuros excipit: atque
tranſmittit. In eadem inſula circa medium urbs eſt Enna no-
mine edito in loco. & undiq; pręcipiti ſita: & a ſyracuſanis cõ-
dita: quę umbilicus ſicilię dicitur. Hæc ĩminet circũſtantibuſ
campis: ubertate & florũ uarietate cõſpicuis. Vnde Solinus
ſcribit: cãpus ennẽſis in floribus ſemp: & oĩ uernus die. Tan
tam eſſe in his locis fragrantiã: quę ex florum frequentia alat:
tradiderunt: ut ſagaces canes ſenſu careant odorãdi: naturam
ſenſus florum odore uincente. Hinc raptam a Plutone Pro-
ſerpinam Cereris filiã dixit antquitas: dũ cum Diana & Mi-
nerua flores legeret in pratis. haud procul eſt foramen pręgrã
de longe ſub terram penetrans: per quod fabulantur raptam
proſerpinam curru a Plutõe ad inferos eẽ deductã. Propterea
in hac urbe Cereris ſacra mira celebritate fiebant: unde roma
nos ea uexiſſe teſtis eſt Valerius atq; Lactantius. De fertilita
te huius urbis ſic Ouidius ſcribit in faſtis. Grata domus

Cereri multas ea poſſidet urbes. In quibus eſt culto fertilis enna ſolo. Claudianus in libello de raptu proſerpinę eam pa rentem florũ uocat: ab eorum ubertate. Viderat herboſo ſa crum de uertice uulgus Enna parens florum: Specus & rapinam ſilius ſic deſcribit italicus:

Enna deum lucis ſacram dedit ardua dextram.
Hic ſpecus ingentem laxans telluris hiatum.
Cæcum iter ad manes tenebroſo limine pandit.
Qua nouus ignotas hymenæus uenit in oras.
Hac ſtygius quondam ſtimulante cupidine rector
Auſus audire diem: męſtoq; acheronte relicto
Illicitas egit currum per inania terras.
Tum rapta pręceps ennęa uirgine ceſſit.
Attonitos cęli uiſu: lucemq; pauentes
In ſtyga rurſus equos: & prędam condidit umbris.

Bellorũ quoq; ſeruiliũ incẽdia hãc urbẽ maxĩe clarã reddide rũt. Nã quom munita admodũ eẽt: ingẽſq; fugitiuorũ nume rus in eã cõfugiſſet: quos eunus ſyrus phanatico furore ſimu lato ad libertatẽ & arma q̃ſi diuĩo nutu cõcitarat: quoſq; Per pẽna romanorũ impator uictos pſeq̃batur: hic tãdẽ obſeſſuſ fame q̃ſi peſte cõſumptus ẽ. ſi qd latronũ relictũ ĩ manus ro manorũ puenit: cõpedibus & cathenis iunctũ: & crucibus affi xũ meritas pęnas dedit. huius urbis meminere apud gręcos Stephanus & Ptolemæus. Strabo quoq; de hac ita ſcribit. intra ĩſulã ẽ enna modicis quidẽ poſſeſſa inquilinis ſup collẽ iacẽs: inq̃ ſacra cereri ędes ẽ. Ea mõtanas amplectitur planiti es totas arabideſ. Eunus cũ fugitiuis obſidiõe preſſuſ: illã pręcipuis affecit cladibus uixq; tandẽ a romãis euulſi ſunt. Eadẽ mala ppeſſi catinẽſes: & Tauromenitãi: alii q̃ cõplures. Apud

hos ſcriptores oēs enna non Aetna reperitur. Similiter apud Ouidiū: Siliū & Claudianum: quorū uerſus pauloante a me adducti ſunt. VR ſel. At apud Valeriū: Lactantium: Florū & Solinū ſp aetnam nō ennā me legiſſe ſum memor. ABS. In mēdoſis fortaſſe codicibus. VR ſel. Immo in īpreſſis emē datis a doctiſſimis uiris: quos impreſſores ad correctionē librorū magna mercede cōduxerāt. ABS. Ego quoq; hos auctores impreſſos eodem mō corruptos nō correctos uidi. Nō ne pauloante dicebam ēt a doctis uiris: interdū libros ſolere corrumpi: q putātes ſe auctores emendare cōtaminā̄t. Teſtis ſit hęc dictio: quę quom in oībus gręcis codicibus: & latinis uetuſtis exēplaribus enna repiatur: a recognitoribus noſtris aetna pro enna ſuppoſitum eſt. Si qui mihi nō credūt Strabonē: Ptolemęū: Stephanūq; euoluāt: qbus quoq; ſi parū fidei adhibeāt: uetuſta & emēdata ualerii: lactantii: Flori Soliniq; exēplaria cōſulant: in qbus ut dixi: ſcriptū eē compient. Valerius meus: cuius ſępe feci mētionē uetuſtis admodū: & ex trāſalpina allatus gallia ita dicit Cereri quequā more gręco uenerati inſtituerāt: ſacerdotē a uelia: quom id oppidū nō dū ciuitatis accepiſſet nomē: chalcitanā peterēt: uel ut alii dicūt caliphoenam: ne deę uetuſtis ritibus perita deeſſet antiſtes: cuius quom ī urbe pulcherrimū templū haberēt. gracchano tumultu pollutū. moniti ſibyllinis libris. ut uetuſtiſſimā cererē placarēt. Ennā quoniā ſacra eius inde orta credebāt. xv. uiros ad eā propitiandā miſerūt. Eandē litteraturā in exēplaribus nō multū uetuſtis fuiſſe aīaduerti. Sed raſam ab iiſ. qui libros ſe emēdare putantes aetnam ꝓ ennam fecerūt. Lactantius quoq; firmiamus libro ſecundo diuinarū inſtitutionū. ita ſcriptū reliquit. De cerere uel catinēſi uel ennēſi. quarū alterius tanta

fuit religio ut adire tẽpli eius ſecreta penetralia uiris nefas eẽt alterius antiq̄tas tãta fuit. ut oẽs hiſtorię loquãtur ipſam deã fruges in ennę ſolo primũ repiſſe. filiãq; eius uirginẽ ex eodẽ loco raptam. Deniq; gracchanis temporibus turbata re pu. & ſeditiõibus & oſtẽtis. quom reptum eẽt in ſybillinis libris antiq̄ſſimam cererẽ debere placari legati ſunt ennã miſſi. Noui tamen correctores uel ut uerius dicam corruptores ennam delentes aetnam fecerũt. quom in uetuſtis exẽplaribus ennenſi: enne. &ennam legerim. Apud Solinũ quoq; in exemplaribus impreſſiſ campus ętnenſis legitur. quam ego uiderim in duobus ante artem impreſſioriã manu deſcriptis cãpus ennenſis: Oroſiuſ ille. quem totienſ adduxi. ut ueterum conſuetudinẽ probarem. Cuiq; ꝓ eius uetuſtate indubitatam adhibeo fidẽ dicit. Tauromenium & ennam firmiſſima fugitiuorum refugia bello recepit. Impreſſores autem aetnam pro ennã fecere: hiſtoricum deprauantes: dum eum corrigere ſe putarent. Idẽ inuenies in floro. Nam exemplaria manu deſcripta fere oĩa ennam habent quod ſecus in impreſſis inuenies. VRſellus. Valerii: Solini: & Lactantii exemplaria & maxime impreſſa corrupta eſſe non inficior. Sed uide ne Oroſius ille tuus: cui pro ſua uetuſtate ita credendum putas: magis corruptus quã qui impreſſi ſunt reperiatur? ABSTEmius. Quam ob rem. VRſellus. Quia puto fugitiuos illos apud ętnam potius mõtem q̄ ennam illam tuam obſeſſos fuiſſe? AbSTEmius. Cur hoc ita opinaris: quom Strabo clare dicat illos ennę oppreſſos dediſſe pęnas. Cui Oroſius ille uetuſtus aſtipulatur: VRſel. Quoniã Lucanus libro prio pharſalię apud aetnã Sicilię montem bella ſeruilia geſta ſignificare uidetur: dicẽs.

Et ardenti ſeruilia bella ſub aetna. Per aetnam aũt ardentē nil aliud q̄ montem ſignificari puto qui flāmarũ globos emittit. ABſte. Alius diceret hoc dictũ eē a Lucano p errorē: quom uideret tot clariſſimos ſcriptores eiuſ ſentētie refragari. & prę cipue Straboné: qui uult Cereris ędē & fugitiuorũ cladē ĩ Enna urbe fuiſſe. VR ſel. Tu aũt hũc uerſũ qualiter interpretaberis? ABſte. Dicā eum librariorum uitiatum in ſcitia: qui ardenti etna pro Enna ferere. VR ſel. Quid ꝙ ardētem Aetna appellat. Nōne ob hoc mōtem ipſum. uel opidulũ in eo ſitum deſignare uidetur. Ennam aũt illam tuam quo mō ardētē poteris dicere: quom illinc nulli ignes erũpere dicātur. ABſte. Non dicā Ennam ardentē: quia terra illa ignibus flagret: ſed pp incendia bellorum: ut apud inſignē poetā reliquias troia ex ardente receptas. & flāmis Aſiā ferroq; cadētē. VR ſel. Quid ꝙ codices oēs non mō ĩpreſſi. uerum etiam deſcripti: & quantum uis uetuſti ardenti ætna hñt? ABſte. Si mēdum hoc in loco eſſe non putas. dicā poetam uſum eſſe tropo Synecdoche: qui fit: aut quom partem a toto ſignificamus: ut apud Virgilium libro primo æneidos ingens a uertice pōtus. In puppim ferit: nō enī totum pelagus nauē pcuſſit ænec: ſed pars quedā pelagi ideſt fluctus. aut quom a parte totum ĩtelligi uolumus: ut apud Terētium o lepidum caput. a capite enī totum hominē ſignificauit. ſic in hoc loco Lucanus p Aetnā totum deſignauit ĩſulam Nā ut ſcribit florus quom Eunus illo ſimulato furore. xl. milium āplius feciſſet exercitum caſtella: uicos: oppida miſerabili direptione uaſtauit: cepitq; multorum caſtra pretorum. Quare fugitiuorum rabies nō in unius tātum urbis: ſed in totius ĩſule mala graſſata eſt. VR ſel. Si Enna urbs in medio inſule ſuper mōtē ſita eſt: neceſſe eſt ſuper Aetnam montē eſſe conſtructam.

ABSTE. Quare? VR ſel. Quia hic mons quoq; ī medio inſulę ē collocatus. AbSTE. Quis ē auctor huius opinionis. VR ſel. Boccatius in libro de mōtibus. ſcribit. n. ꝙ ætna mons in medio ſiciliç ē. AbSTE. Hic quoq; nominū ſimilitudine direptus ē. Aetna. n. mons cū eiuſdē noīs oppidulo lōge diſtat ab enna. Enna. n. in medio ē inſulę. unde umbilicus ſiciliç dicitur. quā hodie annam uulguſ appellat. ubi qui regiſ locū tenet: ob loci cōmoditatem totius inſulç ſolet cōuētum habere. Aetnam uero haud longe a mari eē teſtis eſt Virgilius libro tercio ęneidos. Portus ab acceſſu uentorū in motus: & ingēs ipſe: ſed horrificis iuxta tonat aetna ruinis. Si enim: ut dicit poeta: eſt iuxta portum ī medio inſulæ eē nō pōt. Strabo quoq; inquit. Imminet aūt aetna magis euripo & littori catanēſi: Quin tyrrheno pelago quoq;: & lipantanis inſulis. Si imminet littori: quomō in medio eſt ſiciliç. huc adde: ꝙ legitur ſępe incēdium ętnenſe Catinā urbem maritimam: cui incumbit oppreſſiſſe. Si aūt mons in medio eēt inſulç: q̃ tanta ui ęſtuare poſſet. ut ad Catinam uſq; eruptaret incendiū? Scimus. n. hanc inſulam eē ingentē: & triāgularem: mediūq; eius multum ab extremis diſtare. VR ſel. Ita neceſſe eſt. ſed credis ne boccatium uirum diligentē: & pſpicacis ingenii: quom opus de montibus ſcriberet: multoſq; codices uolueret: qua in pte inſulç hic mons eſſet ignoraſſe. ABſte. Credo eum: ut ſupradixi: ea quç eſt inter ennam & aetnam ſimilitudine eē deceptum: ut eos qui Valerium: lactantium: Florum Solinum corrupere: dō hos auctores emēdare ſe putarēt. VR ſel. Tot ratiōibus me premis: ut uictum me fateri neceſſe ſit. tibiq; aſſentiri ennam urbem eam eſſe: in qua templum cereris fuit uetuſtiſſimum. ubi dea pręcipua ueneratione colebatur: ad quā

propitiandam.xv.uiros legatos miſerē romani. Eandemq; eſ ſe urbem ubi fugitiuorum obſeſſus exercitus: ingenti fuit fa me conſumptus. multūq; eam ab aetna mōte diſtare. quom mons littori adiaceat catanenſi: Enna uero in medio ſit inſulę conſtituta. Si igitur ſaltem aliquā ptem huius belli ſub aetna monte geſtam fuiſſe monſtrares: a qua ſynecdochicos totum bellū ſignificari poſſet: omni me ſcrupulo liberares. Tunc.n. uere crederem lucanum ab hac belli pte totius belli mala oſtē dere uoluiſſe. ABſte. Si memor es: hoc ē iam ante monſtratum. Dictum eſt.n. Catanam urbem maritimā: quę magnis huius belli cladibus afflicta eſt: ſub aetna monte cōſtructam Si igitur Catana huic ſubiacet monti: quid obſtat: quin lucanus de eius calamitatibus intellexerit: quom ait. & ardenti ſer uilia bella ſub aetna. VRſel. Iam intelligo profecto hoc arbi tror lucanum intelligere uoluiſſe. Nam quom hęc ciuitas ma xima ex hoc bella mala ptulerit: p hanc partem totū bellū ſer uile uoluit deſignare. ABſte. Iam ne tibi ſatiſfactum eſt? VRſel. Ita ut melius non poſſit. ABſte. At mihi ipſi nondum ſatiſfeci. VRſel. Quāobrem? ABſte. Quia bellum illud ſeruile ab euno cōcitatū huic loco nō uidetur conuenire. VRſel. Quare? ABſte. Dicam. Nam quom lucanus deteſtatis bellis ciuilibus dicat: ſi alia uia nō erat: ut Nero perueniret ad imperium: niſi per bella ciuilia prius per Iulium Cęſarem: deinde p Auguſtum geſta: nō eſſe dolendum: quoniam tot bellorum mala poterant tanto principe compenſari: quid fuit opus bellum ſeruile ab euno motum cōmemorare? Per bella ciuilia prius Cęſar: deinde Auguſtus peruenit ad orbis imperium: a quibus Nero traxit originem: ut ſcribit Suetonius dicēs. Progenies Cęſarum in Nerone defecit. Si enim Cęſar & Octauius bella ciuilia non geſſiſſent: imperium arripe-

re:& poſteris ſius tradere non potuiſſent. Vnde nec ipſe Nero principatum eſſet aſſecutus. Bellum autem ſeruile. Euno duce diu ante Cęſarem geſtū: quid Neroni cōferre potuit ad impiū? VRS. Quare ergo illud iter bella ciuilia cōnumerauit? Nam qui in lucanum fecere cōmentarios: a poeta id bellū ſignificari uolunt. ABſte. Immo ſi bene inſpiciamus: bellū ciuile: quod Auguſtus Cęſar aduerſus ſextum Pompeium. Cn. filium geſſit: per hęc ſeruilia bella reperiemus intelligi. Lucanus enim enumeratis tribus maximis ciuilibus geſtis p Cęſarem in Theſſalia contra Cn. Pompeium. in aphrica contra Scipionem in Hiſpania contra filios Pompeii magni: uenit ad ea: quę auguſtus geſſit Peruſię contra. L. Antonium: Mutinę contra. M. Antonium: in ſinu ambracio contra eundē: demū dicit de iis: quę in ſicilia aduerſus ſextum Cn. Pompeii filium fecit. VR ſel. Cur hęc bella ſeruilia nuncupauit? ABſte. Quia ſextus ſeruis maxime ad hęc uſus eſt bella. Neque enim credibile eſt lucanū enumeratis cęteris ciuilibus bellis a Iulio Cęſare & Auguſto geſtis hęc omiſiſſe: quę omniū fuere periculoſiſſima. Quod autem de bellis tantum ciuilibus poeta loquatur: uerſus ille declarat multū Roma tamen debes ciuilibus armis q tibi res acta eſt. VR ſellus. Vt dicis eſt pfecto. Quare in ſententiam tuam concedo.

Cõmendat Abſtemius Vrſelli ingenium atq; doctrinam
eumq; ad humanitatis ſtudia hortatur.

p Ergratum mihi eſt: ꝙ opinionibus meis aſſenſus es
has.n.rationes meas non ſolum ueras: uerum etiã
ita ueriſimiles & probabiles exiſtimabam. ut nemo
adeo acutus & doctus eſſet: qui eas audiens: non facile ſtatim
que mihi aſſentiretur. ſed tu licet adoleſcentulus adeo acriter
& erudite contra auſus es dicere: ut aliorum iudicium refor-
midem: teq; ſiquid ueri mens augurat: autumem in doctiſſi-
mum uirum euaſurum. Quare ꝓ meo in te amore: & ſũma
beniuolentia te hortor: licet non ſit opus calcaria ſubdere ſua
ſponte currenti: ne ab incęptis ſtudiis deſiſtas: quibus te natu
ra aptum idoneum quæ procreauit. Nam quãuis alia ſint ſtu
dia magis fortaſſe lucroſa: debemus tamẽ naturam ſequi du
cem: & quibus artibus ac exercitiis nos aptiores fecit: hiis oĩ
cura ac diligentia inuigilare. VRſel. Ego mi pręceptor quã-
tum potero per indulgentiam parentis. qui tamen me ad lu-
cra hortatur: cõſilium tuum ſequar: & licet doloſi ſpes nũmi
me interdum ab his dulcibus abducat ſtudiis non tamen oĩ-
no ea deſeram: pręſertim ſi interdum me huiuſmodi diſputa
tionibus per te excitari & iuuari ſenſero. Multa enim alia ad-
huc reſtant: in quibus te lõge ab aliorum uſu & opinionibus
diſſentire cognoui: quę ut mecum cõferas: a te uehementer pe
to. ABſte. Laudo pronam ad hęc ſtudia uoluntatem tuam:
ut que ea nõ deſeras te rogo. Non inficior plurima adhuc ſu-
peſſe: in quibus trita aliorum ueſtigia non ſequor. Verum ci-
uitates de me querũtur: quod opus: quod de eis incęperam:
harum rerum gratia intermiſerim. Quare huius modi diſpu
tatiões in alia ſunt tempora differendę. VRſel. Nolo ꝑ me

aliquod cõmodum remorari tuũ: & eo magis: quia ſpo opus iſtud de ciuitatibus nõ minus mihi: q̃ hoc eẽ ꝓfuturũ. Vale ergo: & per ciuitates tuas uagare: Quæ quom ſurgens Vrſellus dixiſſet abſceſſit.

Robertus Vrſus Arimineñ. Lodouico Odaxio patauino. S.

Vtilis eſt nimium nouus hic Lodouice libellus:
Perlege: iurabis tu quoq; doctus idem.
Plurimus hinc pridem procul improbus exulat error:
Multorum errores pellere quid melius?
Clarus ab impreſſo laurens Abſtemius ære.
Pręmia curarum iam dinturna feret.
Paruum opus eſt uideo: nunq̃ hoc tibi iure negarim
Parua ſed interdum ſcis precioſa magis.
Omnia rimatur: ueſtigat & omnia: donec
Errorum pulſis ſis data lux tenebris.
Soluere haud aliter uerus: ſi uiueret auctor:
Tornatos uel qui ſeruat & archetypos.
Annales confert: uates quoq; comparat ipſos
Vatibus: & certis tempora temporibus.
Vnum præ cunctis longe eſt operoſius illud:
Quod ſine bile tumet: quod ſine dente premit.

Lodouicus Odaxius patauinuſ: Roberto Vrſo Arimineñ. S.

Num miror Abſtemi noſtri me gloria tangit:
Num uir is eſt minimo iunctus amore mihi?
Num tu de cunctis Roberte ſodalibus unus
Laurentem debes tollere ad aſtra tuum?
Debebam eximiis meritis: uirtutibus amplis:
Debebam & multum nobilis urſe tibi

Acceſſit cumulus noſtro non ſegnis amori:
Quod te laurentis tam pia cura mouet
At mihi uel primę ueniunt hoc nomine partes.
Et laudes a me flagitat ille ſuas:
Seu facile ingenium: ſeu manſuetiſſima morum.
Gratia: ſiue homini Pallas amica ſubit.
Hoc alii norunt: quod tu Roberte fateris
Hoc amat. hoc inq̄ docta caterua probat.
Non tantum impreſſo clarus remeabit abere.
Quantu m illi tulerit plebs ſtudioſa decus:
Premia curarum referet condigna ſuarum:
Nobilium quę diu uiuet in ore uirum.

Iacobus copinus ad lectorem.

Quanta ſit eximii uirtus interpretis ecce
Vtilis oſtentat dulce laboris opus.
Quod latet hiſtoriis ſacroq; poemate laurens
Expulſa'ad ſenſus nocte reduxit iter.
Qui cupis errores obſcuros pellere librum
Qui lucem cęcis reddere nouit eme.

Ioannes Angelus ariminenſis ad lectorem.

Qui cupis aonii fontis guſtare liquores:
Viſere pipleum: pieriumq; gregem
Hunc lege: qui ſoluit. uelut ante enigmata phœbus
Errata: & latię crimina nexa lyræ
Sentibus ut latum ſertis dedit undiq; callem:
Laurens ſic capiti laurea ſerta dabit.

Laurentio Abſtemio maceratenſi Franciſcus Vbertus Cęſenas gaudere ſemper.

Non ego nunc primum: qui ſis doctiſſime laurens
Te noui dudum hoc nam mihi noſſe datum eſt.

Tu ſtudio ingenioq; uales: tu ſcripta uirorum
Scrutaris uerſans nocte dieq; frequens:
Hoc opus indicio eſt: aperis tu obſcura locorum
Claraq; ſit nobis lux facis ad tenebras.
Tu cenſor ueterum libros ſint ſi modo iuſti
Ire ſub examen iuſtior uſq; facis.
Corrigis annales: emendas tempora: nequid
Deſit clara ipſo ſint mage ſole facis.
Debeat ergo tibi (quiſnam inficiator adibit)
Atq; patrem uocitet te ſtudioſa cohors.
Scrutator ueterum: correctorq; optime auorum
Linor edax noceat ni modo plura dabis.

Alexandri philomeni lugenſis epigramma:

Noſtra tuo debet Laurenti lingua libello
Cognita qui paucis uix bene multa docet.
Errores paſſim uarios emendat: & illa
Sedulus inſtaurat quæ latuere diu.
Viue igitur fęlix: & profectura latinis
Plura labor tantus ne grauet: ede precor.

Domicus Palladius ſoranus ad ſtudioſos.

Pactoli aut hermi ſapiens nec munera mallet:
Fluminis auriferi nec precioſa tagi:
Quam ueterum ſenſus: obſcuraq; dicta reſolui:
Quicquid & in uerbis durius eſſe poteſt.
Ecce tibi Abſtemius quędam ſtudioſa iuuentus
Edidit e phębi quę tulit arte ſinu.
Lętari poteris: non intellecta fuere
Quę tibi: ſub paruo codice aperta leges.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1898

Venetiis per Bernardinum Benalium.